

Zrela klasična umetnost

Periklovo doba (462-429)

Velika obnova Akropolja

Fidija (486-432/1)

Partenon

Doba Persijskih ratova (490-449) i Kimonova vladavina

U svrhu borbe protiv Persijanaca 477. osnovan je Prvi atinski pomorski savez čija se zajednička kasa nalazila na ostrvu Delosu

Kimon, sin pobednika u Maratonskoj bici Miltijada, vođa konzervativne stranke, otpočeo je obnavljanje Atine, dao da se podigne Kimonov zid i niveliše tlo na Akropolju, sagrade mnogi hramovi u gradu i stoa (veliki trem sa stubovima) oko Agore i da se na plato Akropolja postavi kopija skulpture Tiranoubica

Kimon (476-463) je 464. pomagao spartanskoj aristokratiji i ovaj slučaj iskoristila je demokratska stranka sa Efijaltom na čelu, pa je Kimon prognan

Efijalt je uspeo da se areopagu (sastavljenom od starih ljudi) ostave samo pojedina pitanja krivične prirode i da svi ostali poslovi budu preneti su na narodnu skupštinu, Savet 500 i narodni sud, zbog čega su protivnici reformi iznajmili ubice

Efijaltov naslednik bio je Perikle (462-429)

Niobida na umoru,
oko 450-440.
naga žena u napetoj
akciji,
patos

Niobida na umoru,
oko 450-440.

Niobida na umoru,
oko 450-440,
detalj

Artemidin hram na Krfu, oko 600.
Gorgona, snažan pokret, poput vrteške

Afajin hram u
Egini,
oko 490.
ratnik,
arhajski
osmeh

Perikle (oko 500-429)

Poreklom iz plemićke porodice, po majci unuk reformatora Klistena, predsednik demokratske stranke, na čelu Atine bio od 462. do 429. i taj period označava doba punog procvata atinske demokratije i vreme najvišeg uspona grčke misli i njenih ostvarenja u svim područjima života

Sastanci narodne skupštine obavljali su se bar tri puta mesečno, a odlučivali su svi atinski građani većinom glasova

Doprinosi članica Atinskog pomorskog saveza (osnovanog 477) bili su povećani, primani su većinom u novcu i Atinjanima je bilo povereno da tim sredstvima grade flotu i plaćaju mornare

Blagajna Atinskog saveza 454. preneta je s Delosa u Atinu koja je sredstvima raspolagala prema svom nahodenju

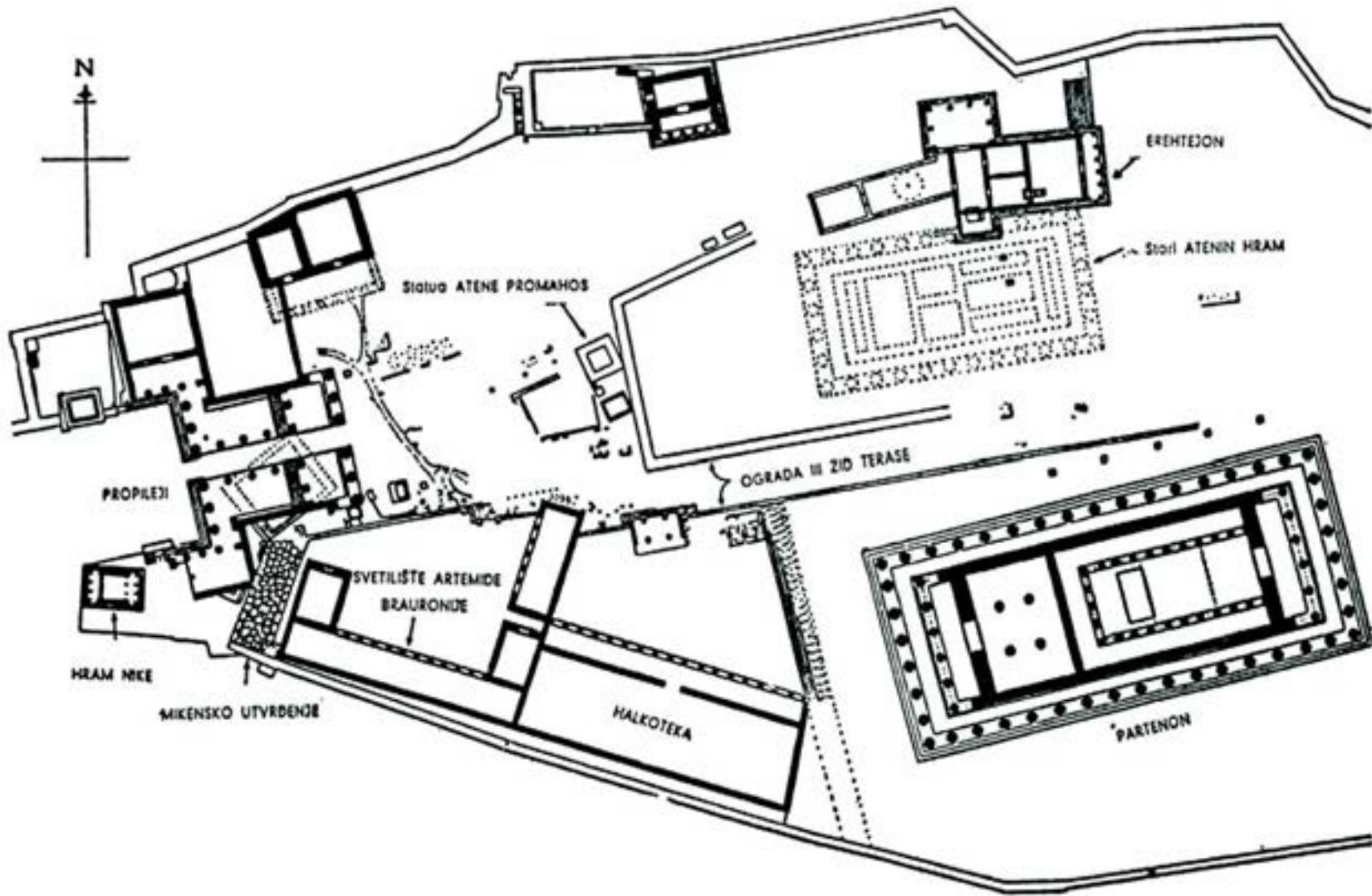
Pošto su postali gospodari na moru, Atinjani su preuzeli u svoje ruke svu trgovinu na Egejskom moru

Atina je postala najmoćnija i najbogatija država u celoj Grčkoj

Konačnu pobedu nad Persijancima Grci su izvojevali tek 449. kod Kipra i tako izvojevali pobedu u dugogodišnjem ratu

Perikle je, kao veliki mecena umetnosti, preuzeo obnovu atinskog Akropolja i podizanje hrama zaštitnice grada Atene Partenos

Početak Peloponeskog rata 431. označio je kraj zlatnog doba Atine

Perikle- velika obnova atinskog Akropolja
(Mikensko utvrđenje, Pizistrat- Hekatonpedon, Hiparh i Hipija- kolonada,
posle 480- Temistokle- severni zid, Kimon- plato i svi ostali zidovi)

Fidija (486-432/1)

- Hageladesov učenik, učio prvo slikanje, potom vajanje
- Idealizovani realizam
- Predstave bogova

- Najznačajnija dela:

Atena Lemnija, Akropolj, bronza, oko 450.

Atena Promahos (Enholpos), plato Akropolja, bronza, (posle Bitke kod kiparske Salamine (449), 448)

Reljefi na Partenonu (zabati, metope, friz) 438-432.

Atena Partenos, Partenon, hriselefantinska, 438.

Zevs Olimpijski, hriselefantinski, posle spora 438, oko 433.

Ranjeni Amazonka za konkurs za Artemidin hram u Efesu, oko 430. (odnosno pre 432/1)

- Pripisuje mu se niz drugih skulptura

(Atena- hriselefantinska u Pelene i u Plateji, Afrodita u Atini i Olimpiji, kompozicija Bitka kod Maratona u Delfima)

Atena Lemnija,
Akropolj (mesto gde se
tačno nalazila nije
utvrđeno),
oko 450, kopija

(votivni dar stanovnika
ostrva Lemna,
atinskih kolonista)

Atena Lemnija,
Akropolj,
oko 450.
rekonstrukcija

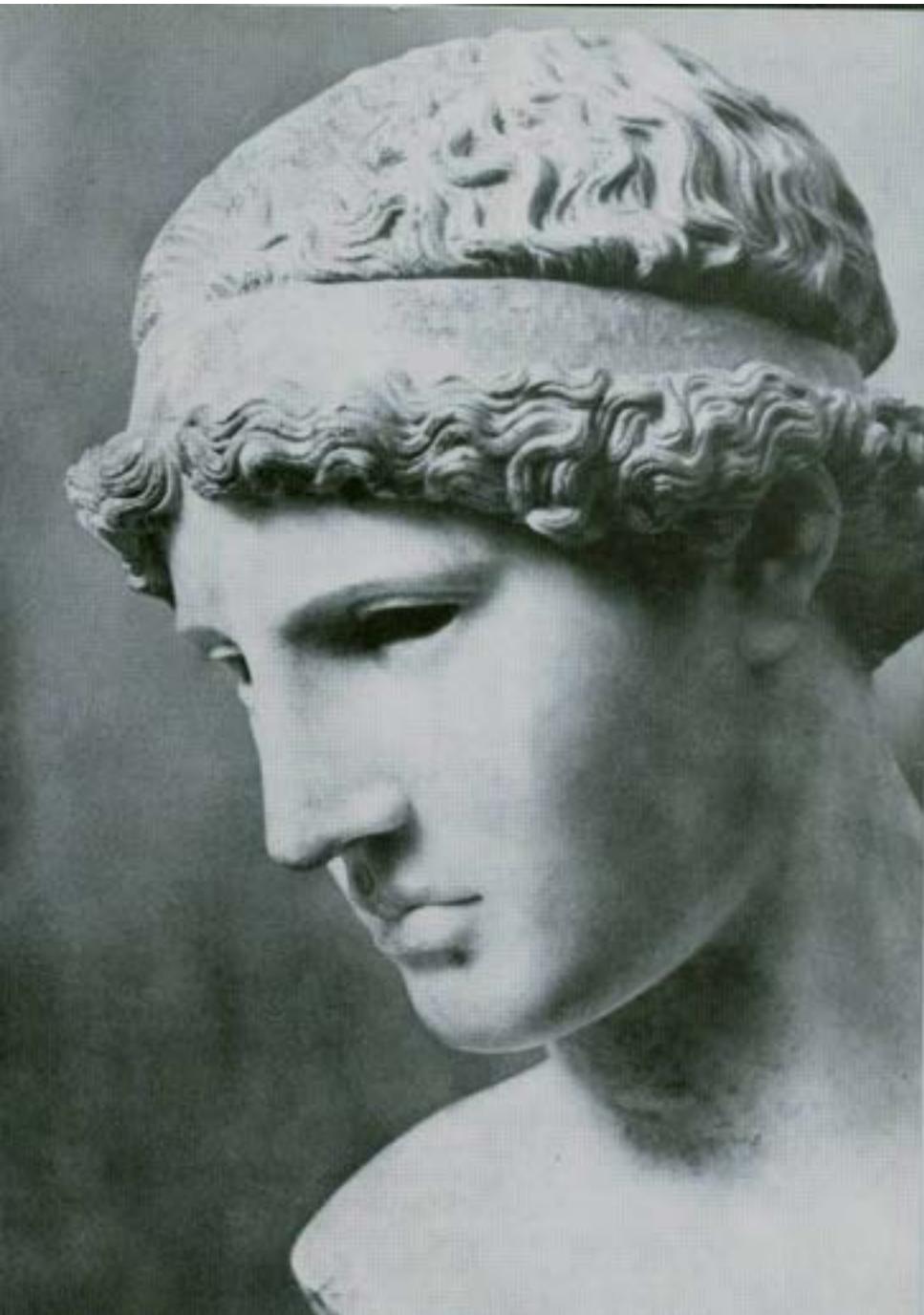
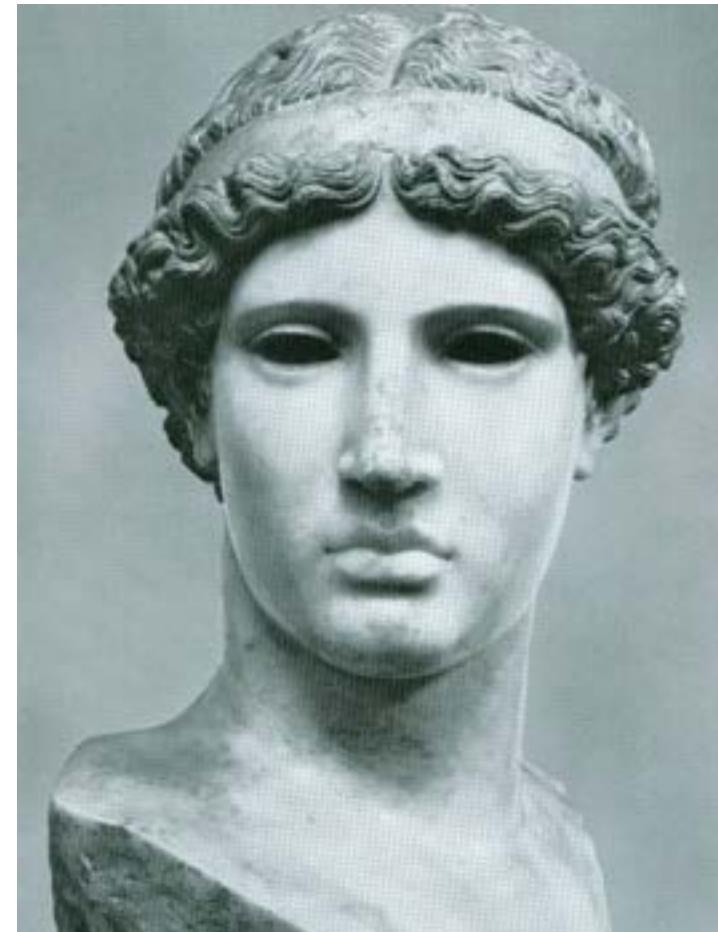

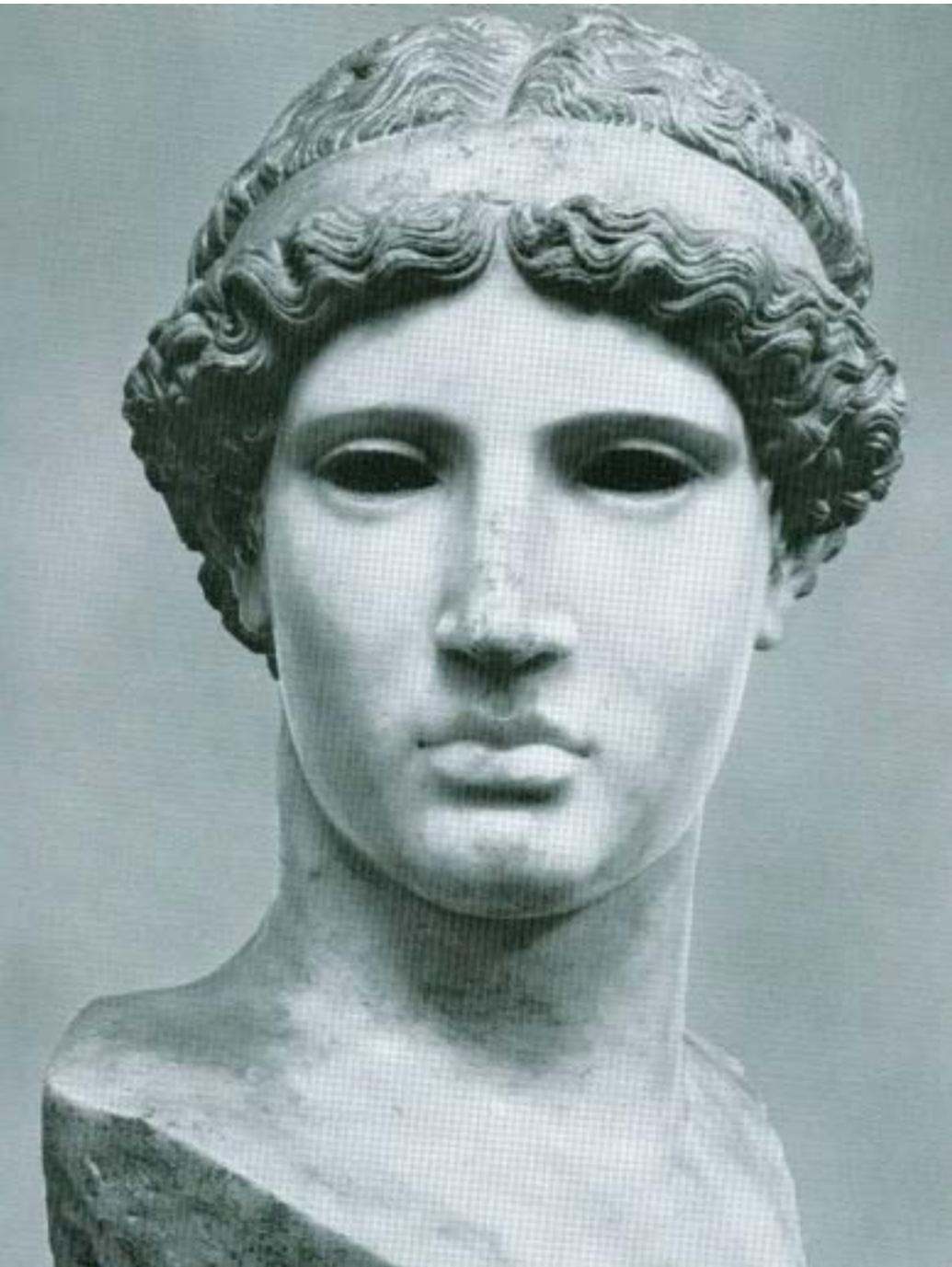

Atena Lemnija,
Akropolj (mesto gde se
tačno nalazila nije
utvrđeno),
oko 450, kopija

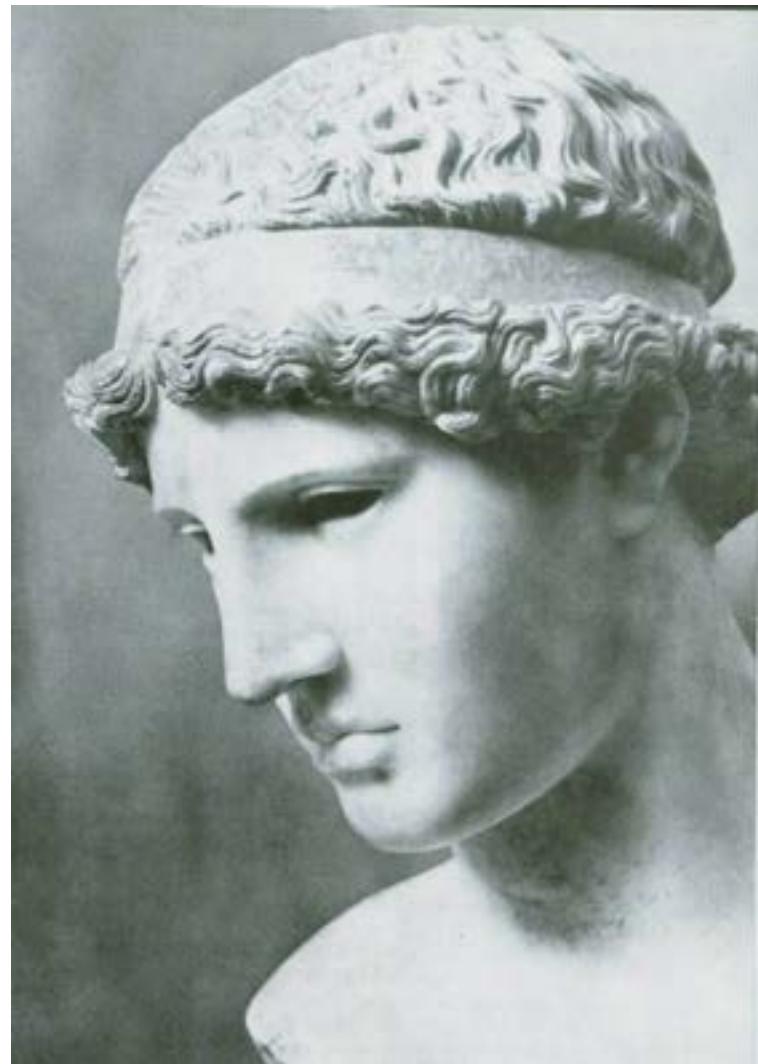
(votivni dar stanovnika
ostrva Lemna,
atinskih kolonista)

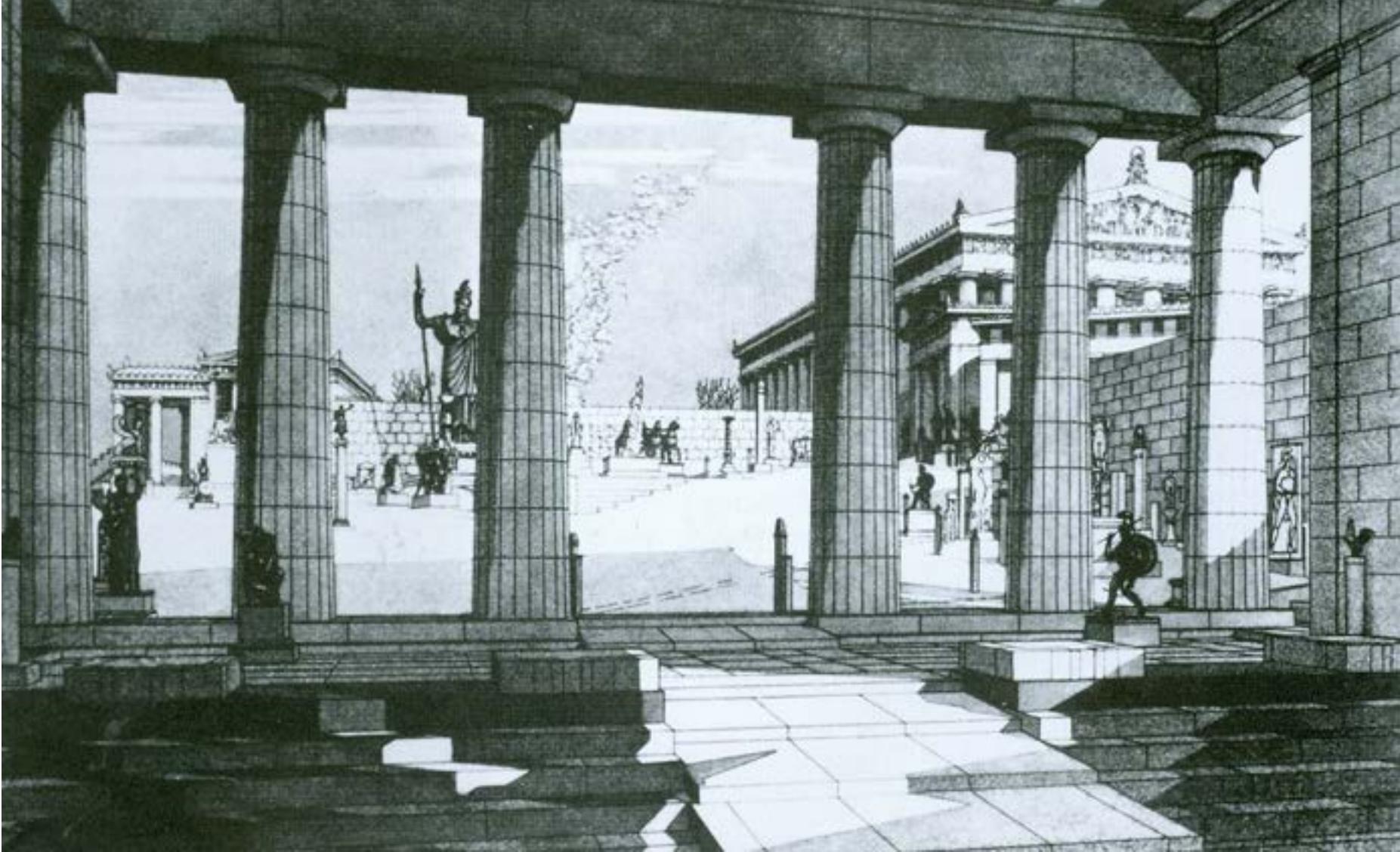
Atena Lemnija,
glava
(glava u Bolonji,
telo u Drezdenu)

Atena Lemnija,
glava

Rekonstrukcija pogleda na statuu Atene Promahos
(od bronze) i Partenon kroz Propileje

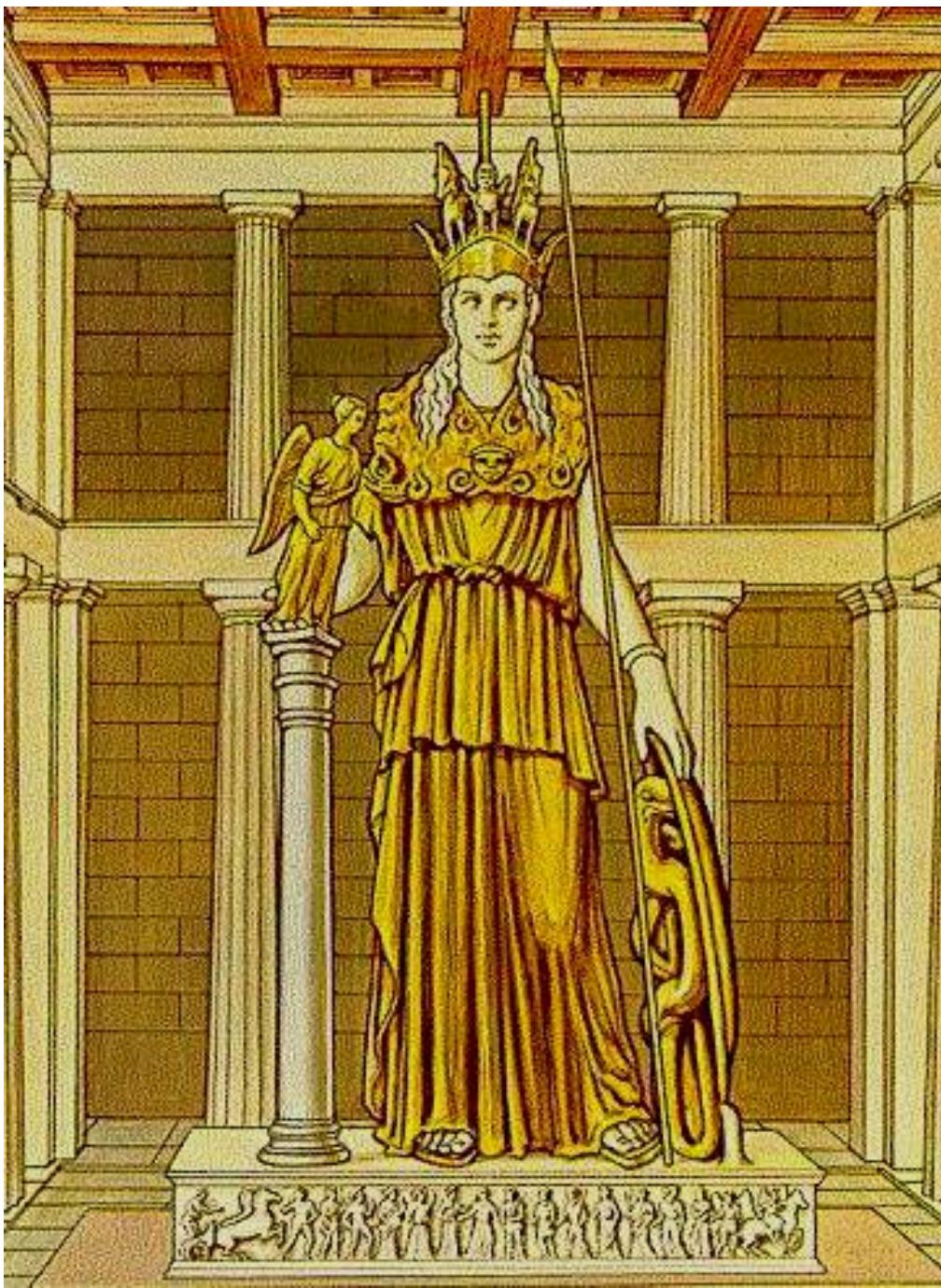
Rekonstrukcija izgleda atinskog Akropolja
sa statuom Atene Promahos

Atena Partenos u celi Partenona,
Panateneje 438, rekonstrukcija

Atena Partenos, predstava na kamenu prstena (sredina)

Atena Partenos,
rekonstrukcija

štít- Amazonomahija i
Gigantomahija

uz štit- zmija Ateninog i
Hefestovog sina
Erihtonija koji je
ustanovio praznik
Panateneja

rub sandala-
Kentauromahija

postolje- Rođenje
Epimetejeve supruge
Pandore stvorene da bi
čovek bio kažnjen pošto
je Prometej ukrao
bogovima vatru)

Kopije Atene
Partenos
Nacionalni
muzej u Atini

Kopija (detaljna) Atene
Partenos

Nacionalni muzej u Atini

Kopija (detaljna) Atene
Partenos

Nacionalni muzej u Atini

Kopija
(detaljna)
Atene
Partenos
Nacionalni
muzej u
Atini

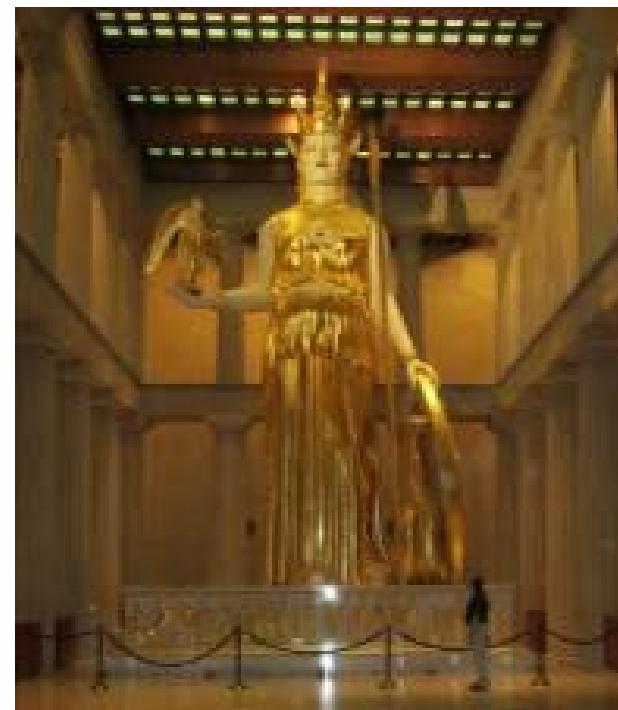
Kopija Atene Partenos iz
Herakleje Linkestis kod
Bitolja
Narodni muzej u Beogradu

Detalj iz Amazonomahije sa štita Atene Partenos
Rimska kopija

Detalj iz Amazonomahije sa štita Atene Partenos
Rimska kopija

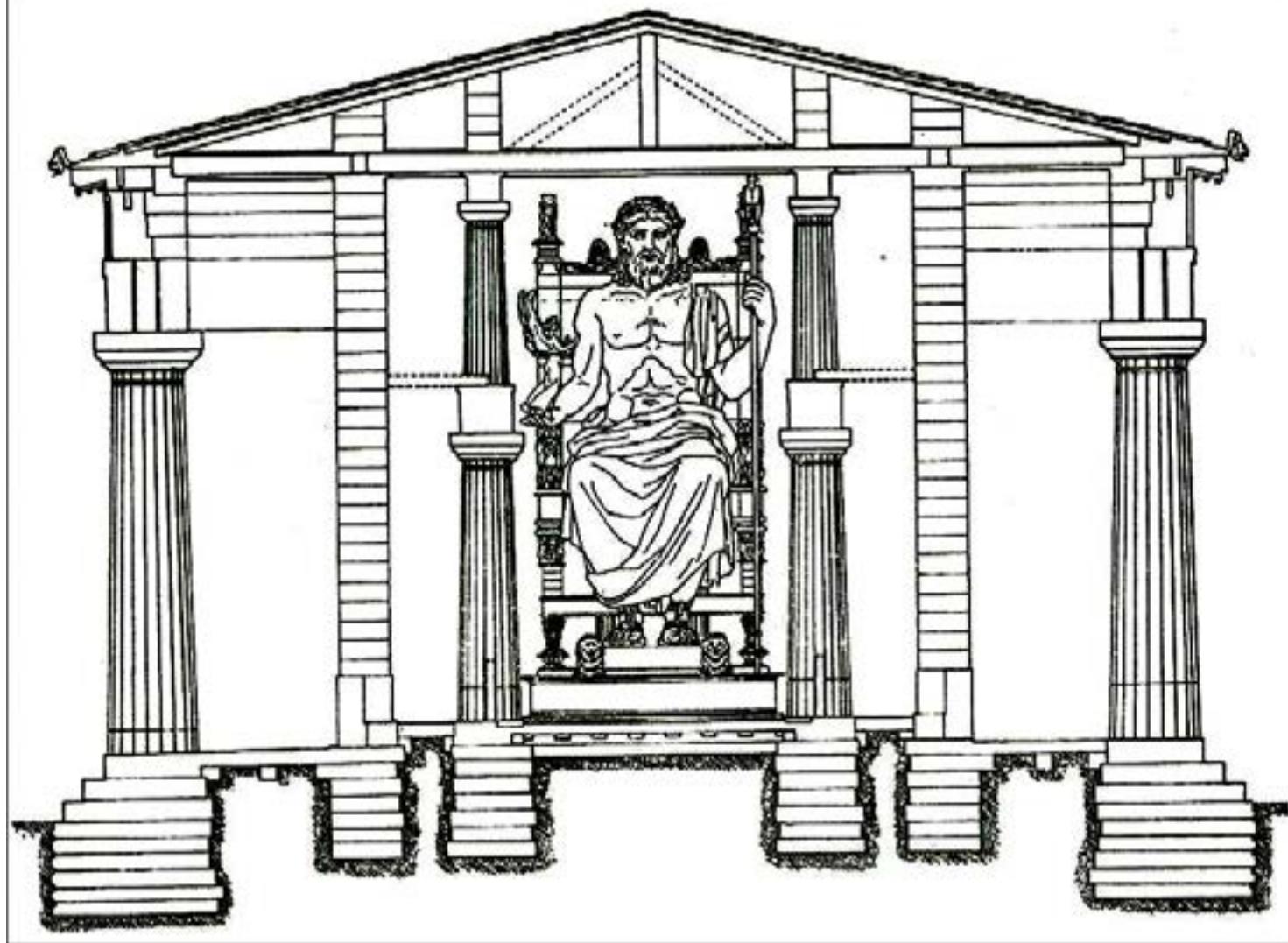

Atena Partenos, rekonstrukcija
(štit- Amazonomahija i Gigantomahija)

(uz štit zmija Ateninog i Hefestovog sina Erihtonija koji je ustanovio praznik Panateneja)

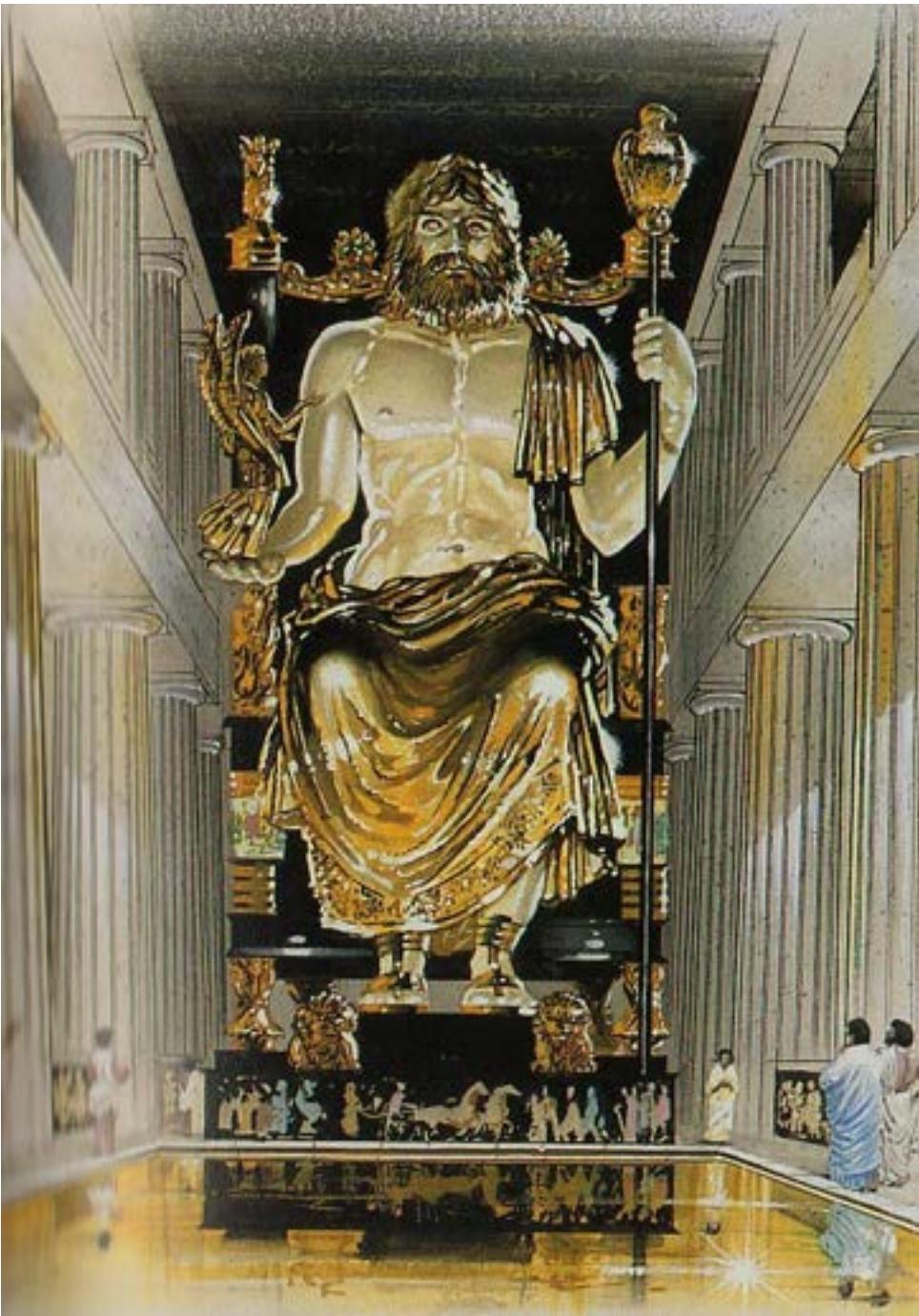
(rub sandala-Kentauromahija)

(postolje Rođenje Epimetejeve supruge Pandore stvorene da bi čovek bio kažnjen pošto je Prometej ukrao bogovima vatru)

Zeus Olimpijski, hriselefantinski, posle 438, rekonstrukcija
(presto- nasloni za leđa i ruke- sfinge i kola Nika, hora, harita,
šire površine- Heraklova dela, Amazonomahija, Niobidi,
postolje- Rođenje Afrodite pred olimpskim bogovima)

Zevs Olimpijski,
posle 438,
idealna
rekonstrukcija

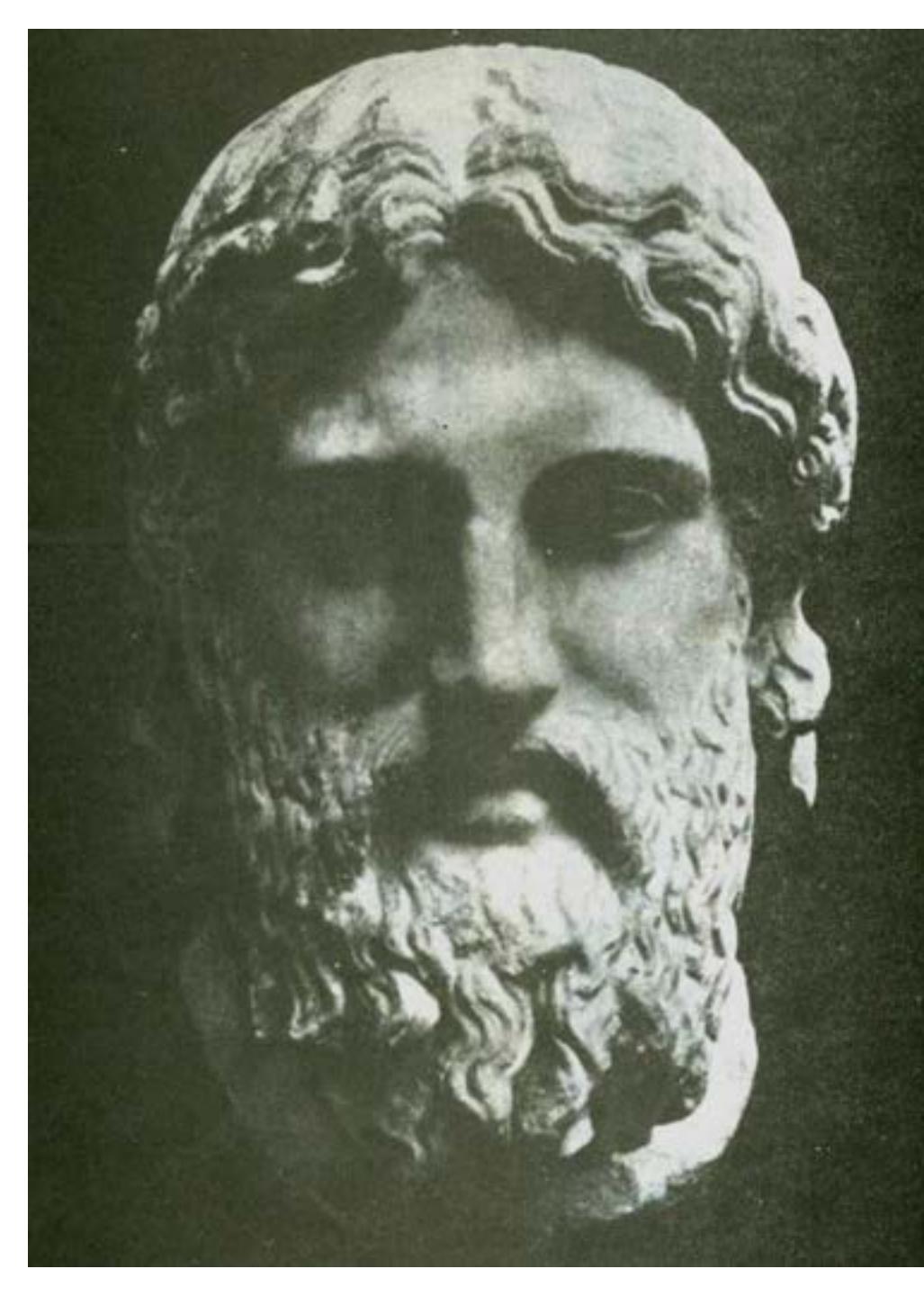

Predstave Zevsa Olimpijskog na rimskom novcu (sa strane)

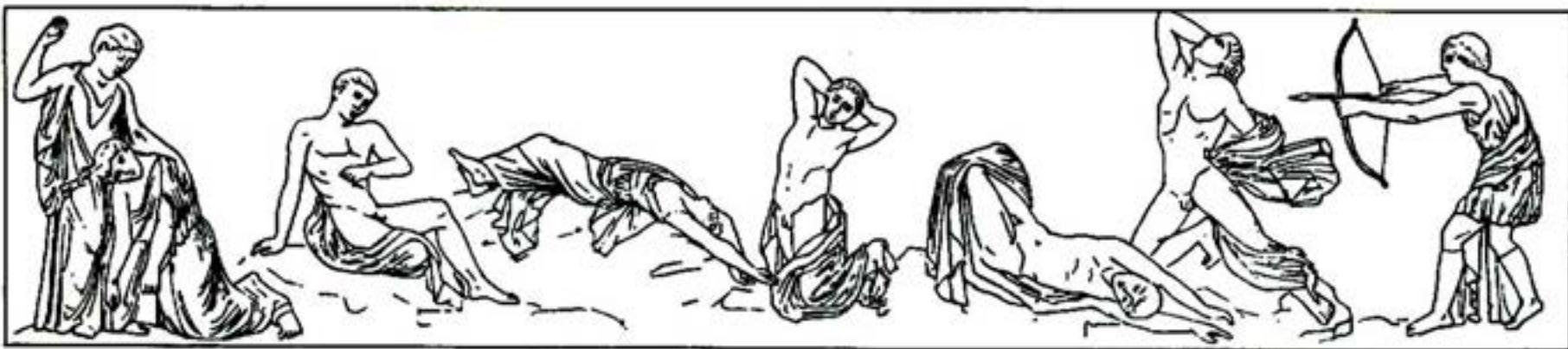
Predstave Zevsa Olimpijskog
na novcu iz vremena rimskog cara Hadrijana
(vizantijski car Teodosije II naredio je 426.
da se skulptura Zevsa Olimpijskog uništi)

A black and white photograph of a marble bust of the Greek神 Zeus. The sculpture depicts an elderly man with a long, curly beard and hair, wearing a laurel wreath. He has a serious, slightly stern expression. The bust is set against a dark, solid background.

Kopija glave Zevsa
Olimpijskog?
rimski period

26 Die Niobidenfriese vom Thron des Zeus in Olympia. Rekonstruktion nach E. Buschor

Niobidi sa prestola Zevsa Olimpijskog,
rekonstrukcija

Ranjena

Amazonka, oko 430. (odnosno pre 432/1)

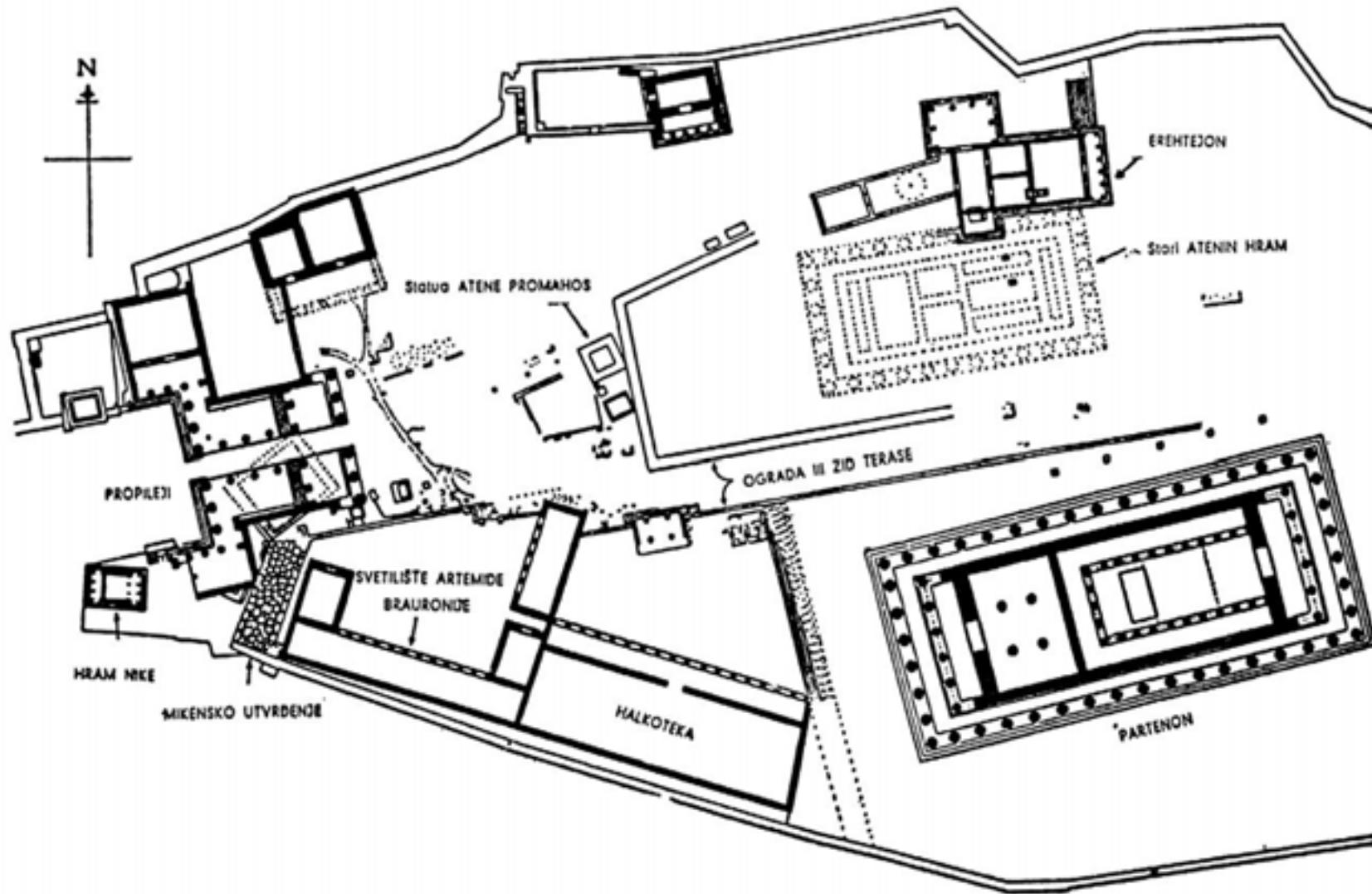

Ranjeni
Amazonka,
oko 430.
(odnosno pre
432/1)
(rimske kopije
sa delimičnim
izmenama)

Dela sa konkursa za skulpturu Ranjene Amazonke
Fidija, Poliklet i Kresilas, oko 430.

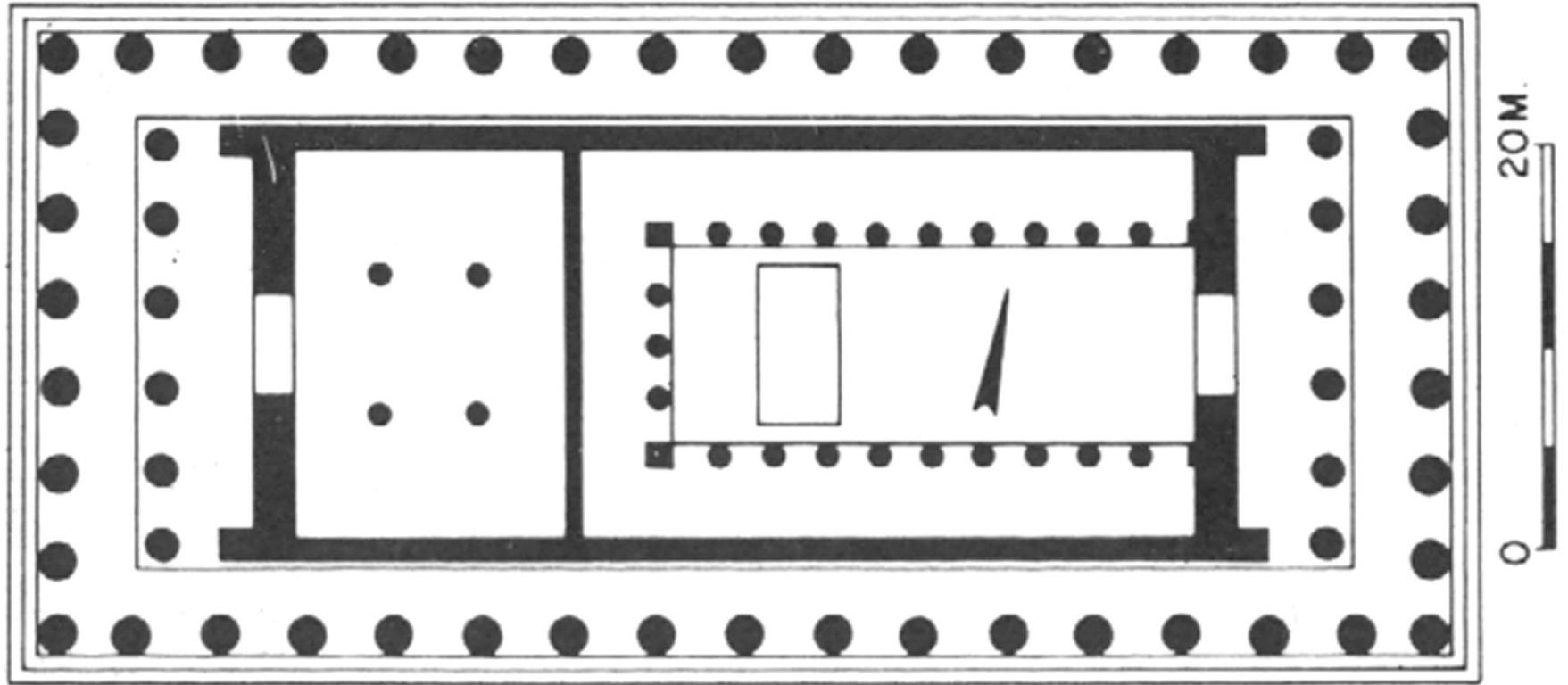
Plan atinskog Akropolja

Pogled na atinski Akropolj

Rekonstrukcija izgleda atinskog Akropolja

Osnova Partenona
(od belog penteličkog mermera)
izgradnja od 447. (Iktinos i Kalikrates)
skulptura 438-432. (Fidija)

Partenon, današnje stanje
(stradao 1688, reljefe 1801. preneo lord Elgin u London)

Izgled Partenona posle 1688. sa izgrađenom džamijom, akvarel

Elginova sala u Park Lejnu u Londonu (jezgro Britanskog muzeja osnovanog 1753),
slika Arčibalda Arčera iz 1819.

Zabati Partenona

Najveći deo oba zabata danas se nalazi u Londonu

Jedinstvo psihološke angažovanosti

Figure rađene kao slobodne skulpture

Nema jedne centralne figure

Odnos ženskih i muških figura

Neusiljenost pokreta, tretman draperija

Kontrast nagih i odevenih figura

- Istočni zabat (nad glavnim ulazom)

Rođenje boginje Atene iz Zevsove glave

- Zapadni zabat

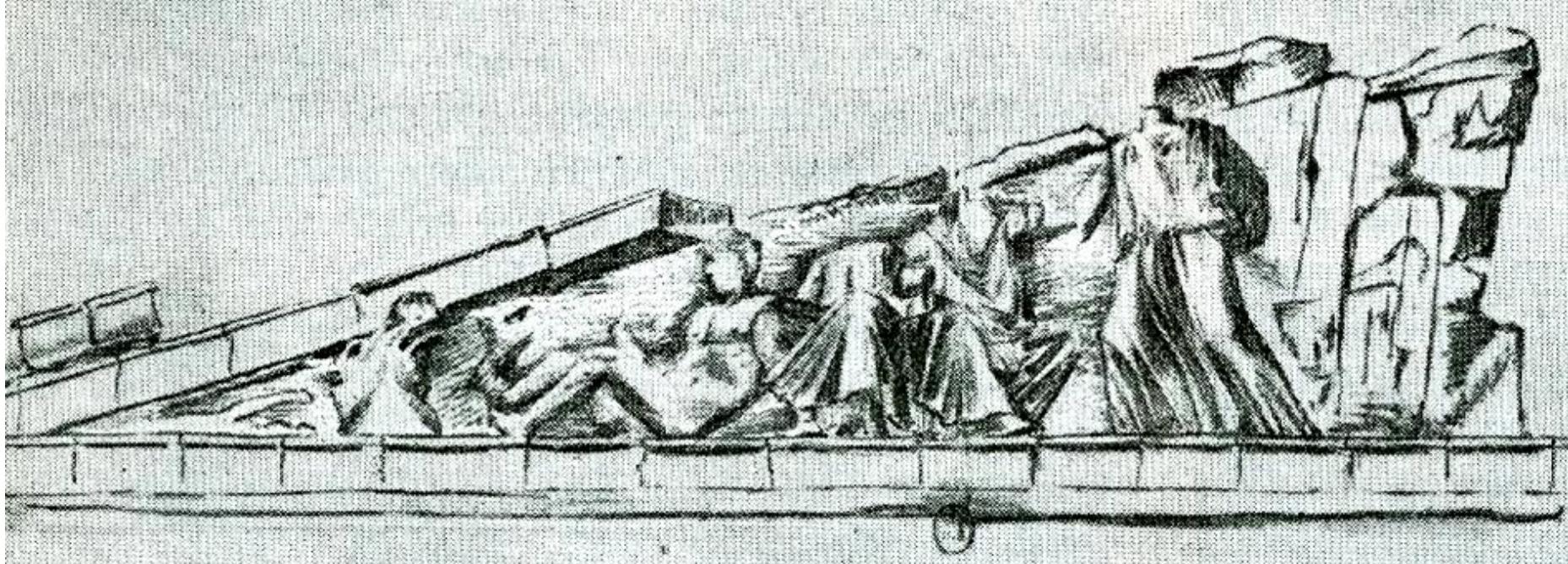
Borba Atene i Posejdona

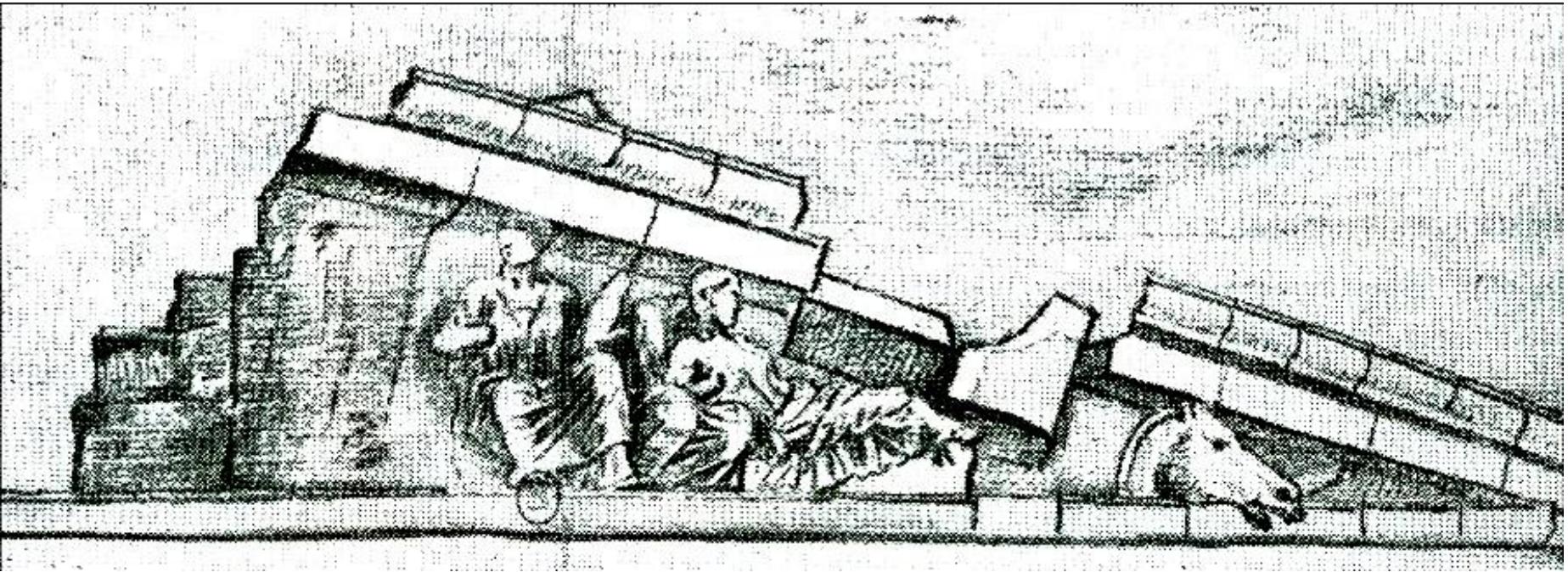
Partenon, istočni zabat (nad glavnim ulazom)
Rođenje boginje Atene iz Zevsove glave
sa strane različiti bogovi (samo nekoliko identifikovano)
u uglovima konjske glave sa kočija Heliosa i Selene

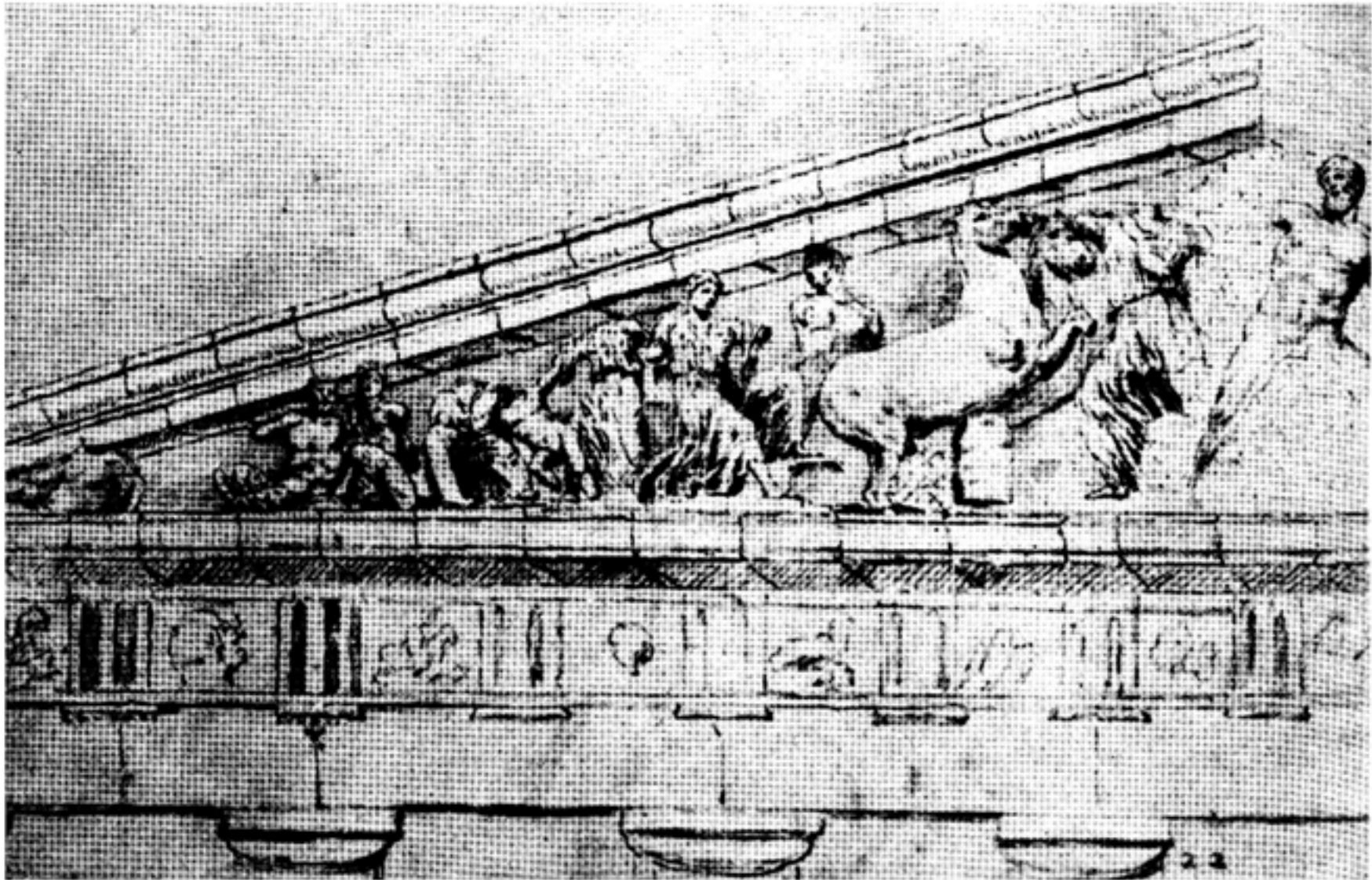
Partenon, zapadni zabat (veoma oštećen)
Borba Atene i Posejdona
sa strane zaprege- bige
uz njih razna božanstva koja nisu sigurno identifikovana
u uglovima personifikacije reka (Kefisa i Ilisa)

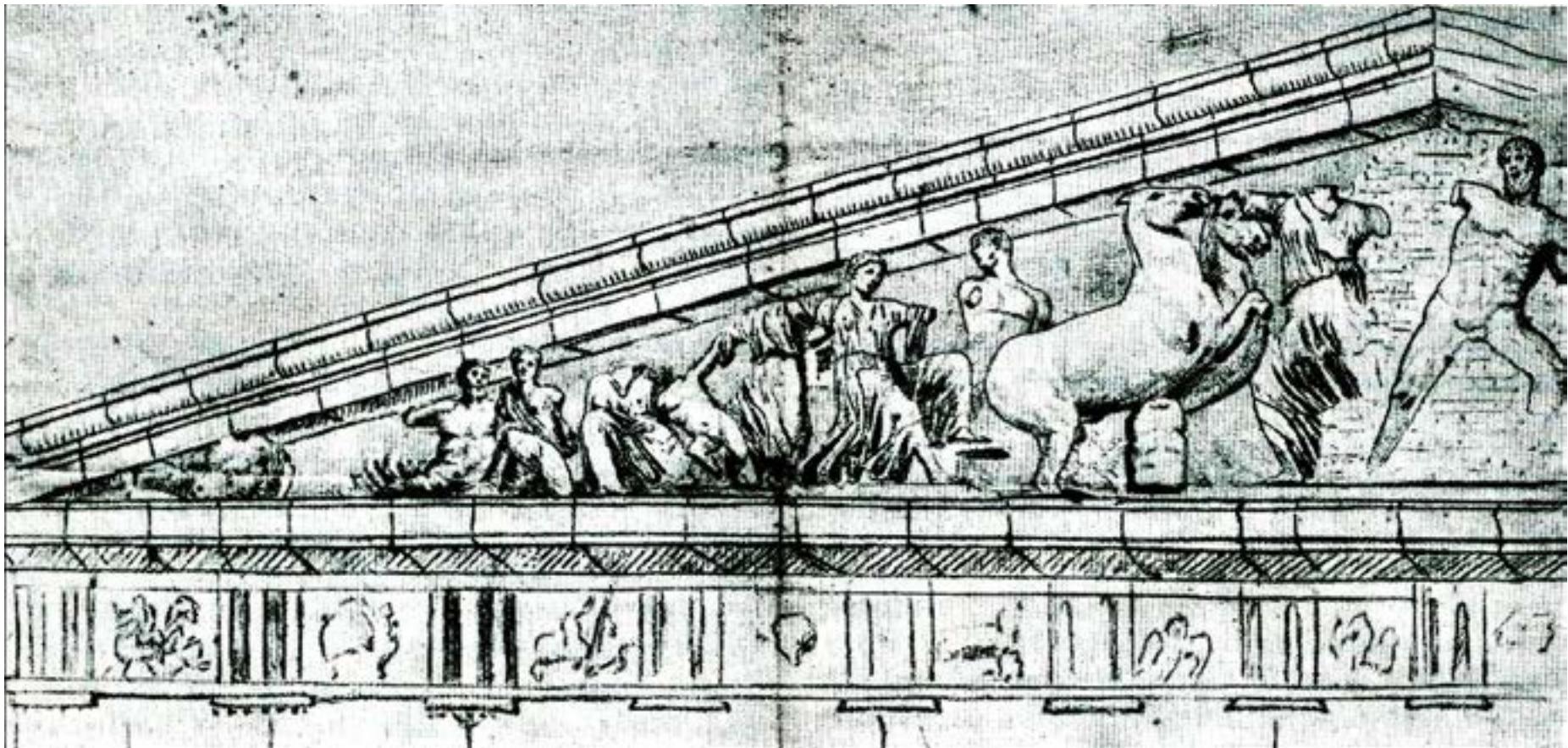
Partenon, istočni zabat, crtež nepoznatog flamanskog slikara iz 1674,
stanje pre eksplozije 1688.

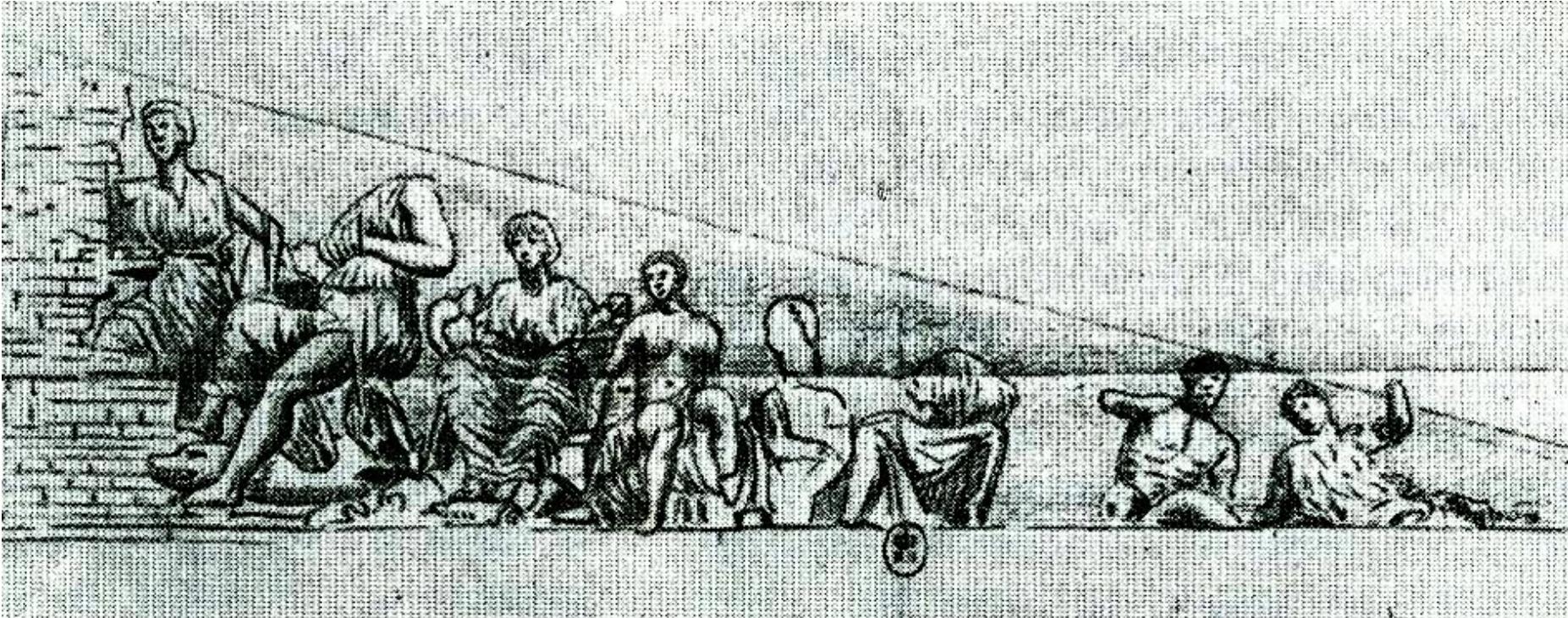
Partenon, istočni zabat (nad glavnim ulazom),
crtež nepoznatog flamanskog slikara iz 1674,
stanje pre eksplozije 1688.

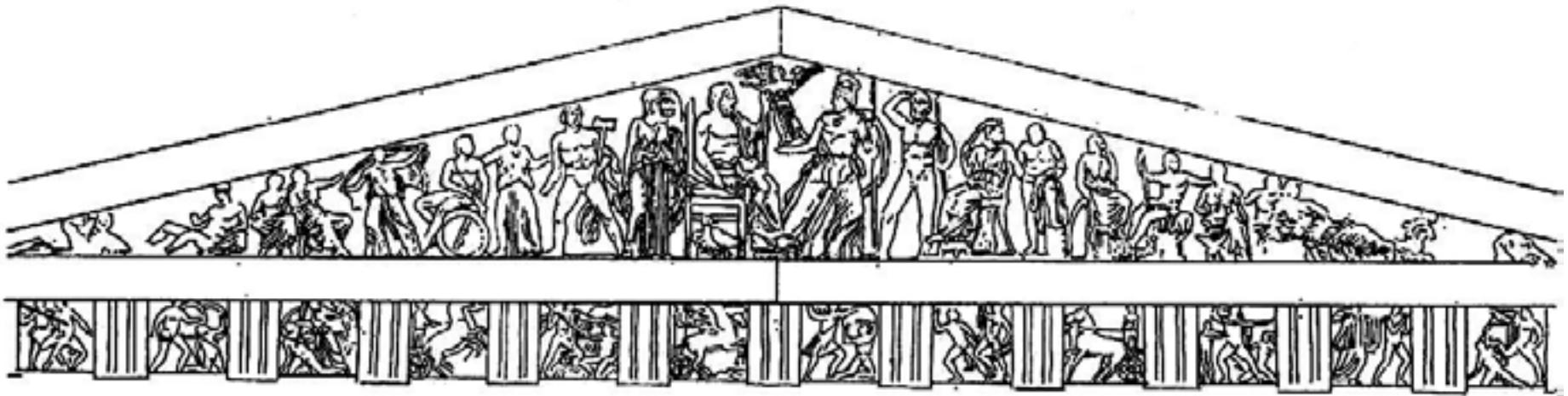
Partenon, zapadni zabat, crtež nepoznatog flamanskog slikara iz 1674,
stanje pre eksplozije 1688.

Partenon, zapadni zabat, crtež nepoznatog flamanskog slikara iz 1674,
stanje pre eksplozije 1688.

Partenon, zapadni zabat, crtež nepoznatog flamanskog slikara iz 1674,
stanje pre eksplozije 1688.

Partenon, istočni zabat (nad glavnim ulazom)
Rođenje boginje Atene iz Zevsove glave
sa strane različiti bogovi (samo nekoliko identifikovano)
u uglovima konjske glave sa kočija Heliosa i Selene

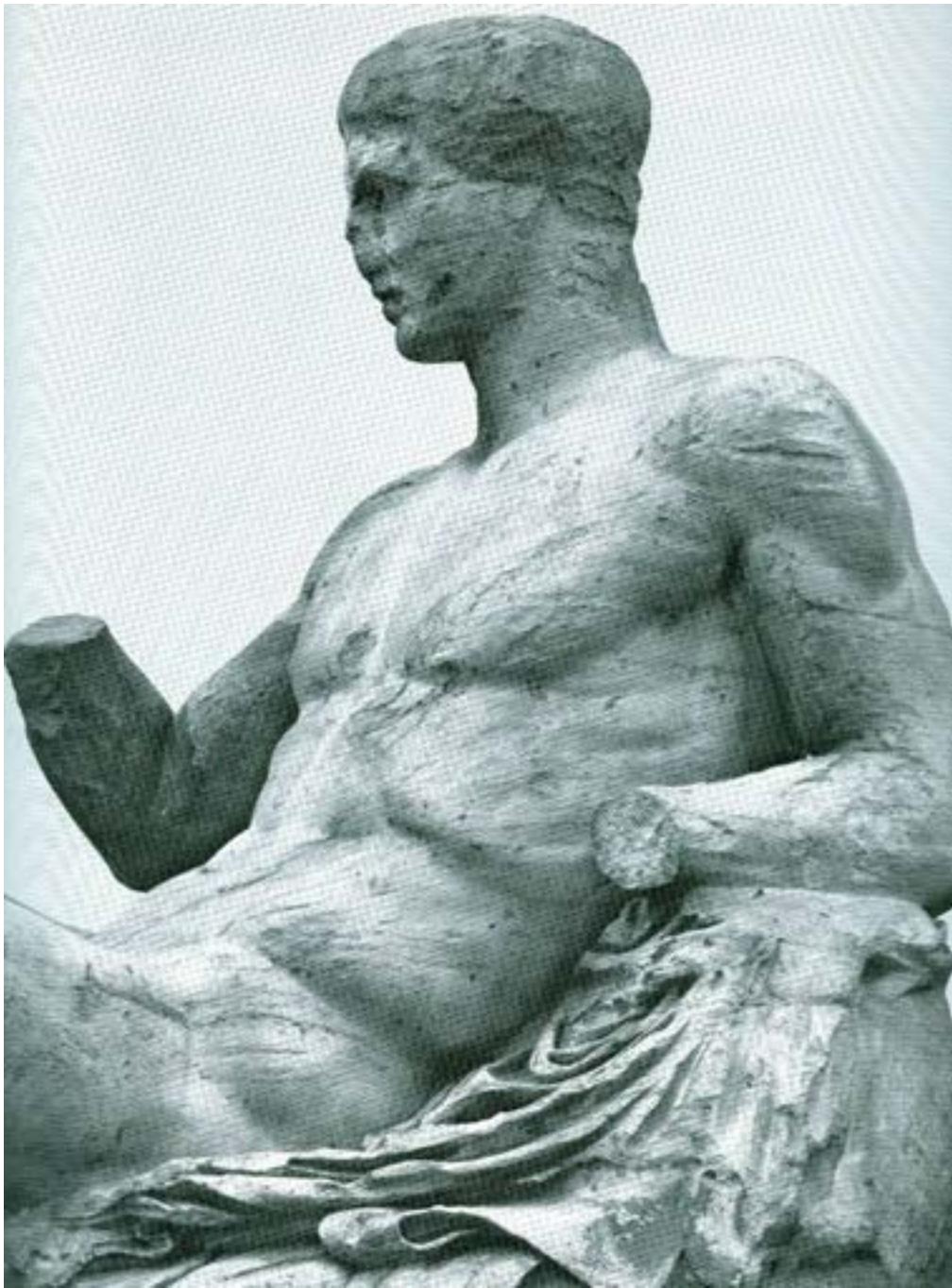
Partenon, istočni zabat (nad glavnim ulazom), južni kraj
Rođenje boginje Atene iz Zevsove glave
sa strane različiti bogovi (samo nekoliko identifikovano)

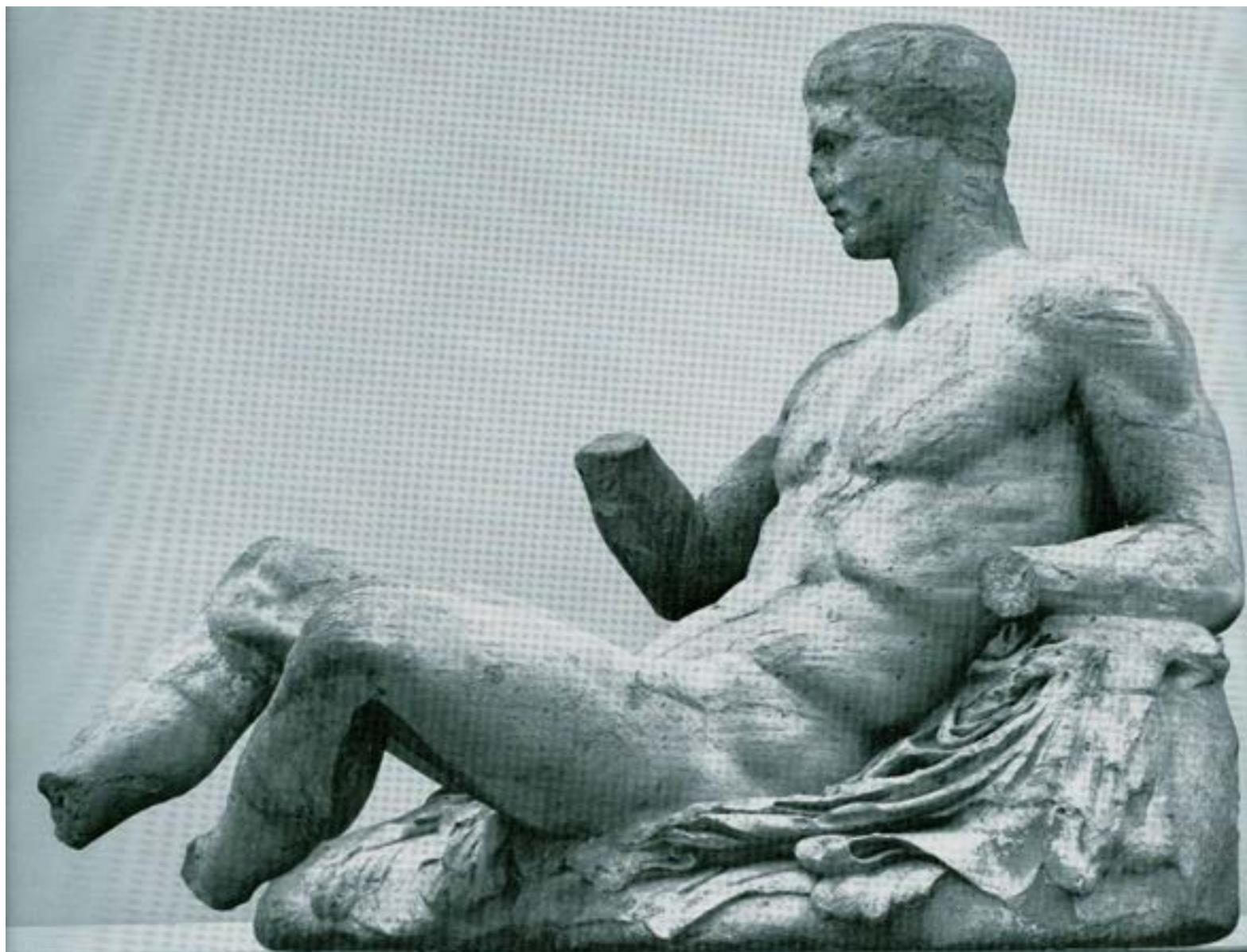
Tri boginje sa istočnog timpanona Partenona

Dionis (ili Tezej) sa istočnog zabata Partenona

Dionis (ili Tezej) sa
istočnog zabata
Partenona,
detalj

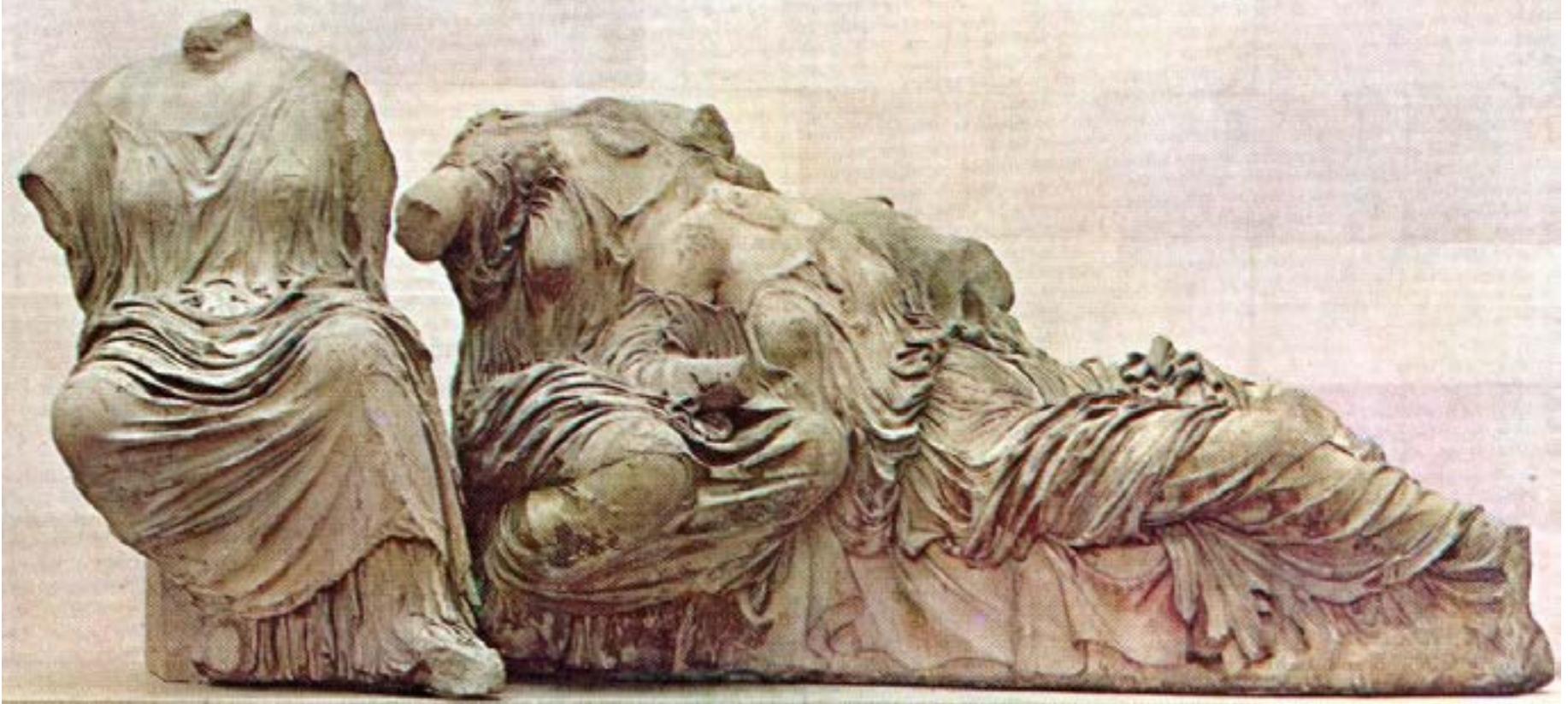
Dionis (ili Tezej) sa istočnog zabata Partenona

Tri gracije (parke ili suđaje)
sa istočnog timpanona Partenona

Tri graciјe (parke ili suđaje)
sa istočnog timpanona Partenona

Tri gracije (parke ili suđaje)
sa istočnog timpanona Partenona

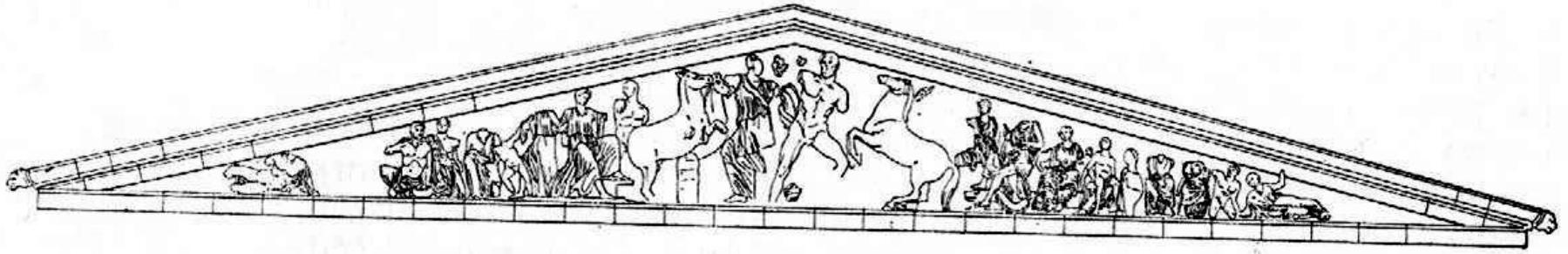
Tri gracie (parke ili suđaje)
sa istočnog timpanona Partenona

Glava Seleninog konja
sa istočnog timpanona Partenona

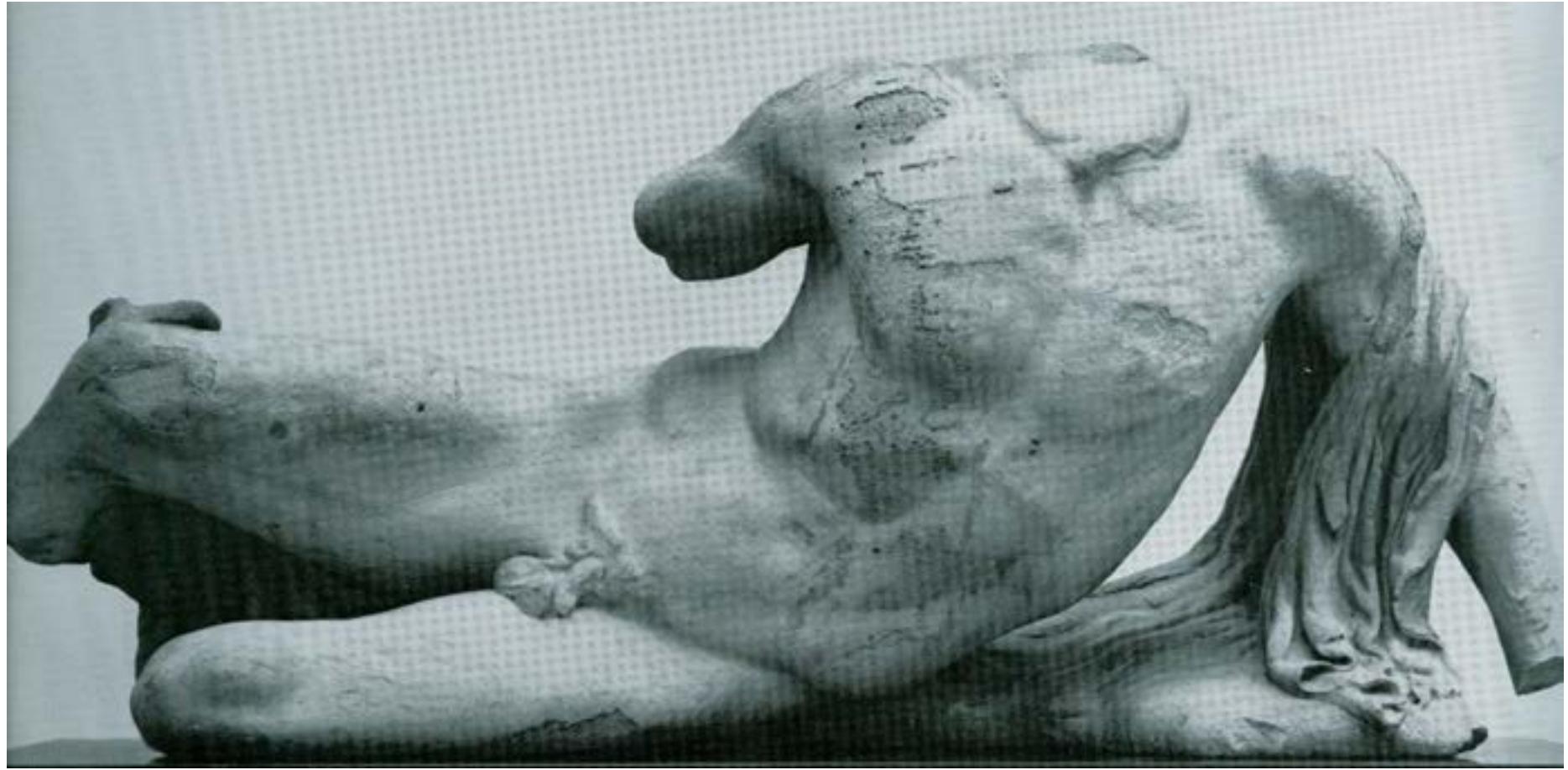
Glava Seleninog konja
sa istočnog timpanona Partenona

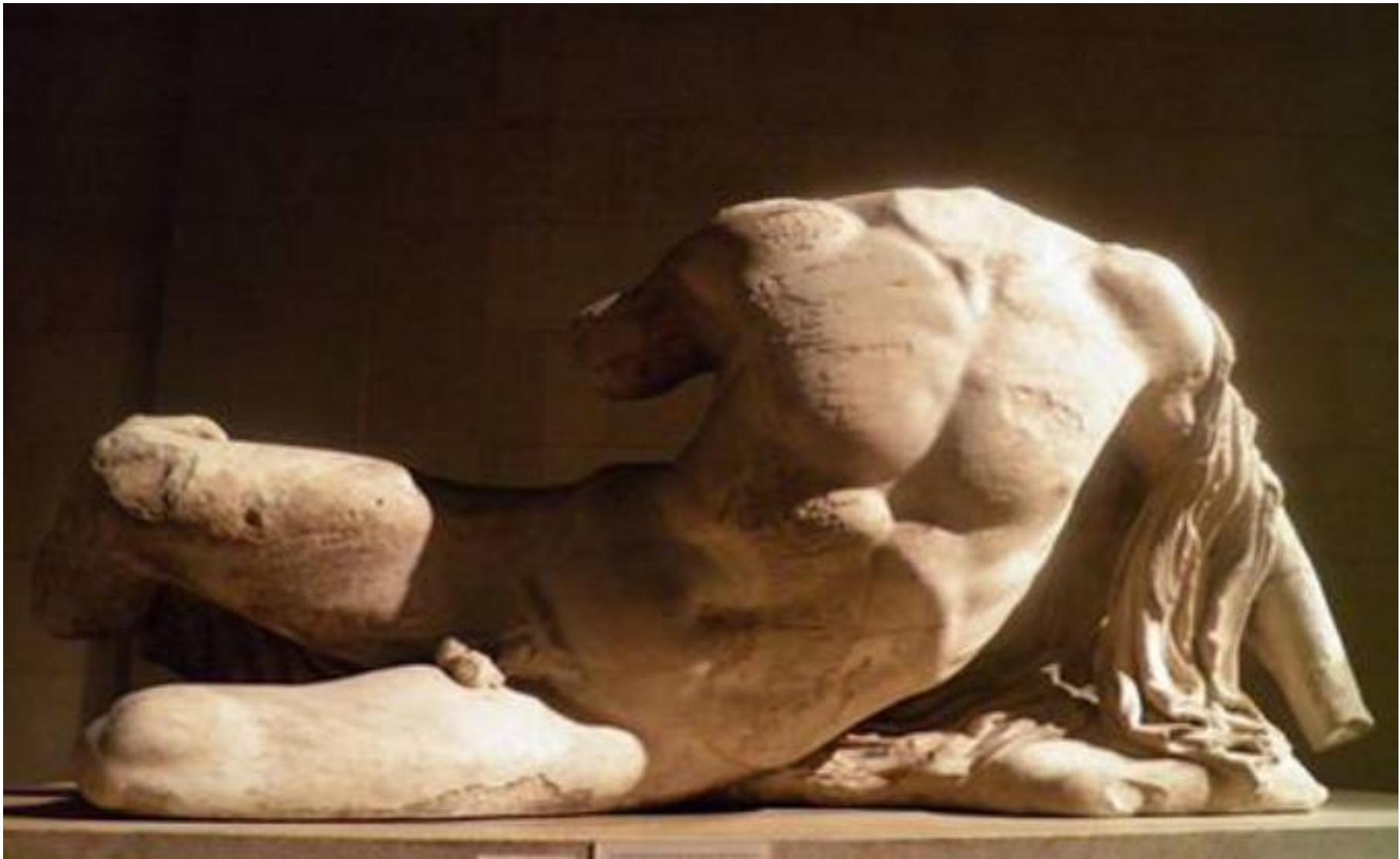
Partenon, zapadni zabat
Borba Atene i Posejdona
sa strane zaprege- bige
uz njih razna božanstva koja nisu sigurno identifikovana
u uglovima personifikacije reka (Kefisa i Ilisa)

Dve boginje sa zapadnog timpanona Partenona, fragmenti

Personifikacija reke Kefis
sa zapadnog timpanona Partenona

Personifikacija reke Kefis
sa zapadnog timpanona Partenona

Metope Partenona

Rađene u visokom reljefu, po svojoj umetničkoj vrednosti zaostaju za skulpturama zabata

Neujednačen nivo umetničkog kvaliteta zbog rada različitih vajara

Danas su većinom u raznim muzejima i samo je nekoliko ostalo na prvobitnom mestu

istok- Gigantomahija (14)

zapad- Amazonomahija (14)

sever- Trojanski rat (32)

jug- Kentauromahija i Erechtejeve kćeri (32) (Erehej- atički heroj (ponekad se izjednačava sa Erihtonijem mada su to dve različite ličnosti) kralj koji je, da bi pobedio neprijatelje iz Eleuzine koje je štitio Posejdon, po savetu proročišta u Delfima, prihvatio da žrtvuje jednu kćer, ali je i ostalih pet pošlo u smrt za svojom sestrom, te je kralj pobedio, nakon čega ga je Posejdon kaznio smrću)

Najbolje očuvani prizori Kentauromahije

Partenon,
metope,
jugozapadni
ugao

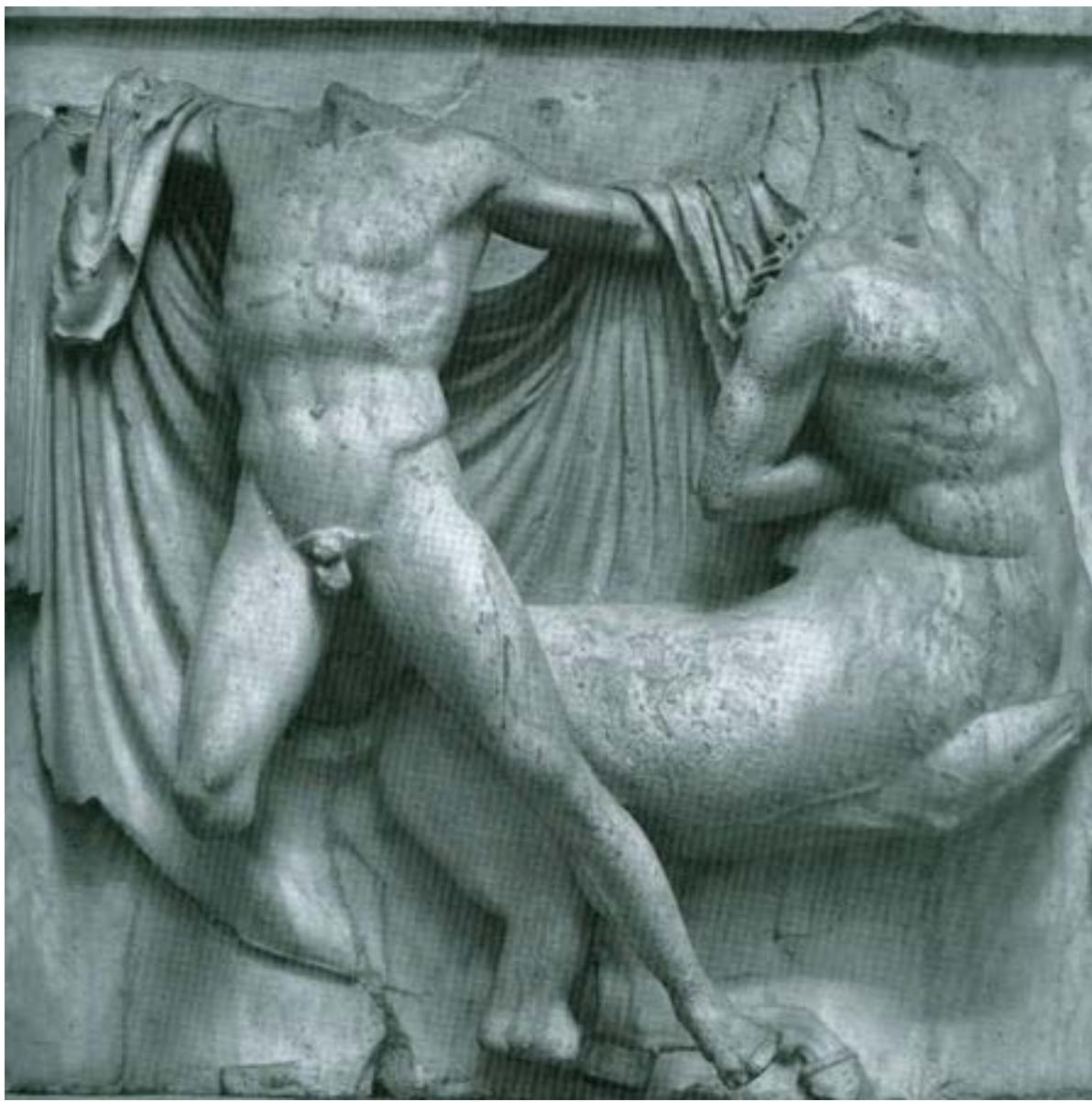

Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

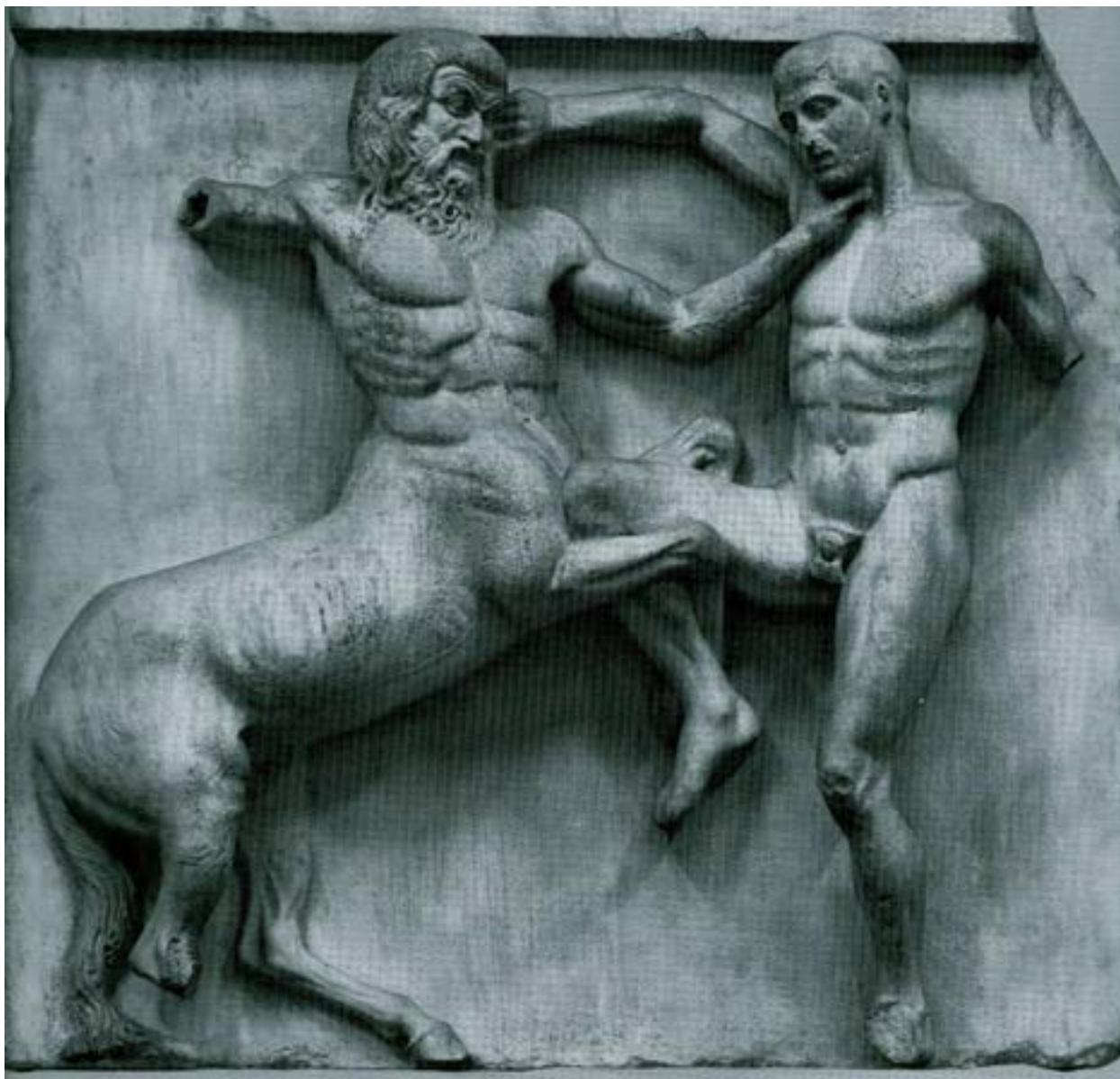
Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

Partenon, metope, južna strana, Kentauromahija

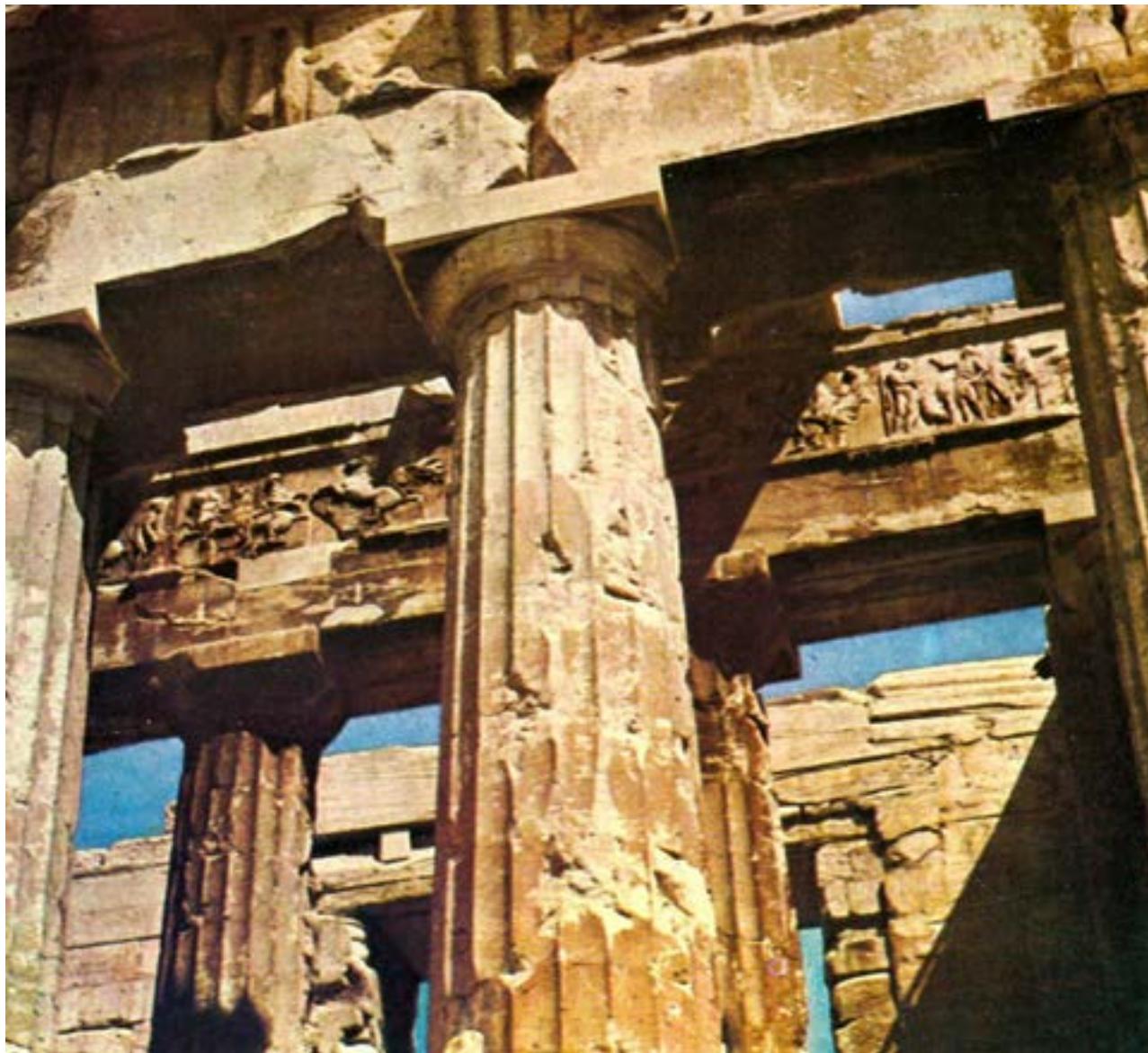
Friz Partenona

Danas se delovi friza nalaze u raznim muzejima (London, Pariz, Atina) i delimično na svom prvobitnom mestu

Rađen u plitkom reljefu i po svojoj umetničkoj vrednosti može se meriti sa skulpturama zabata, jer je iluzija prostora i volumena oblika postignuta sa izuzetnim umećem i komponovanje veoma uspešno osmišljeno, premda se i ovde može prepoznati umetnički rukopis različitih vajara

Prostire se oko cele (oko 160m reljefa), postavljen odmah ispod tavanice, slabo osvetljen i teško vidljiv

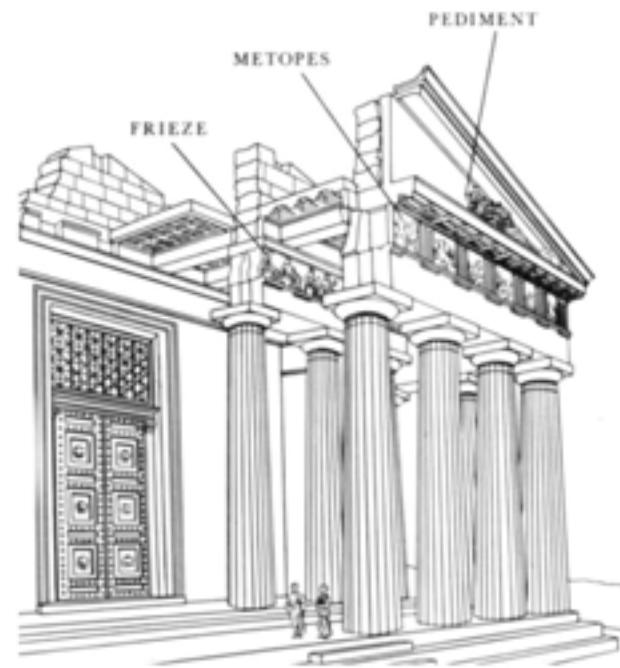
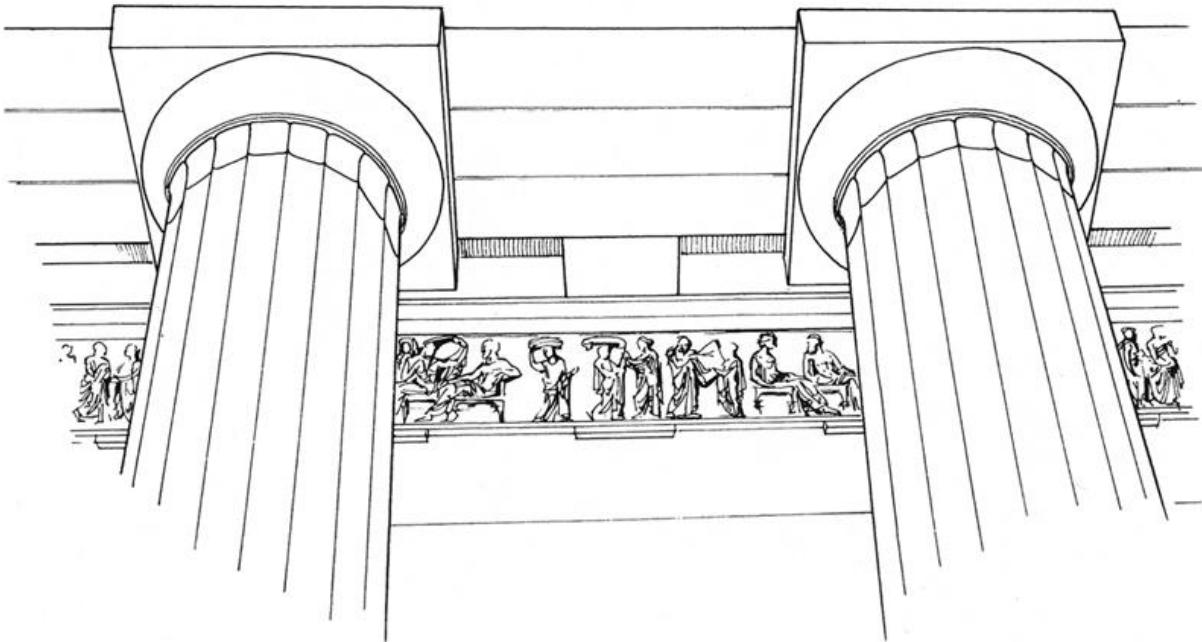
Panatenejske svečanosti- duga povorka oko 400 građana prinosi darove boginji Ateni kao izraz zahvalnosti u prisustvu olimpskih bogova: od zapada (okupljanje povorke u podnožju Akropolja u Kerameikosu) preko severa i juga (put procesije prema Akropolju i Partenonu) do istoka (predaja darova- Akropolj i Partenon u prisustvu olimpskih bogova)

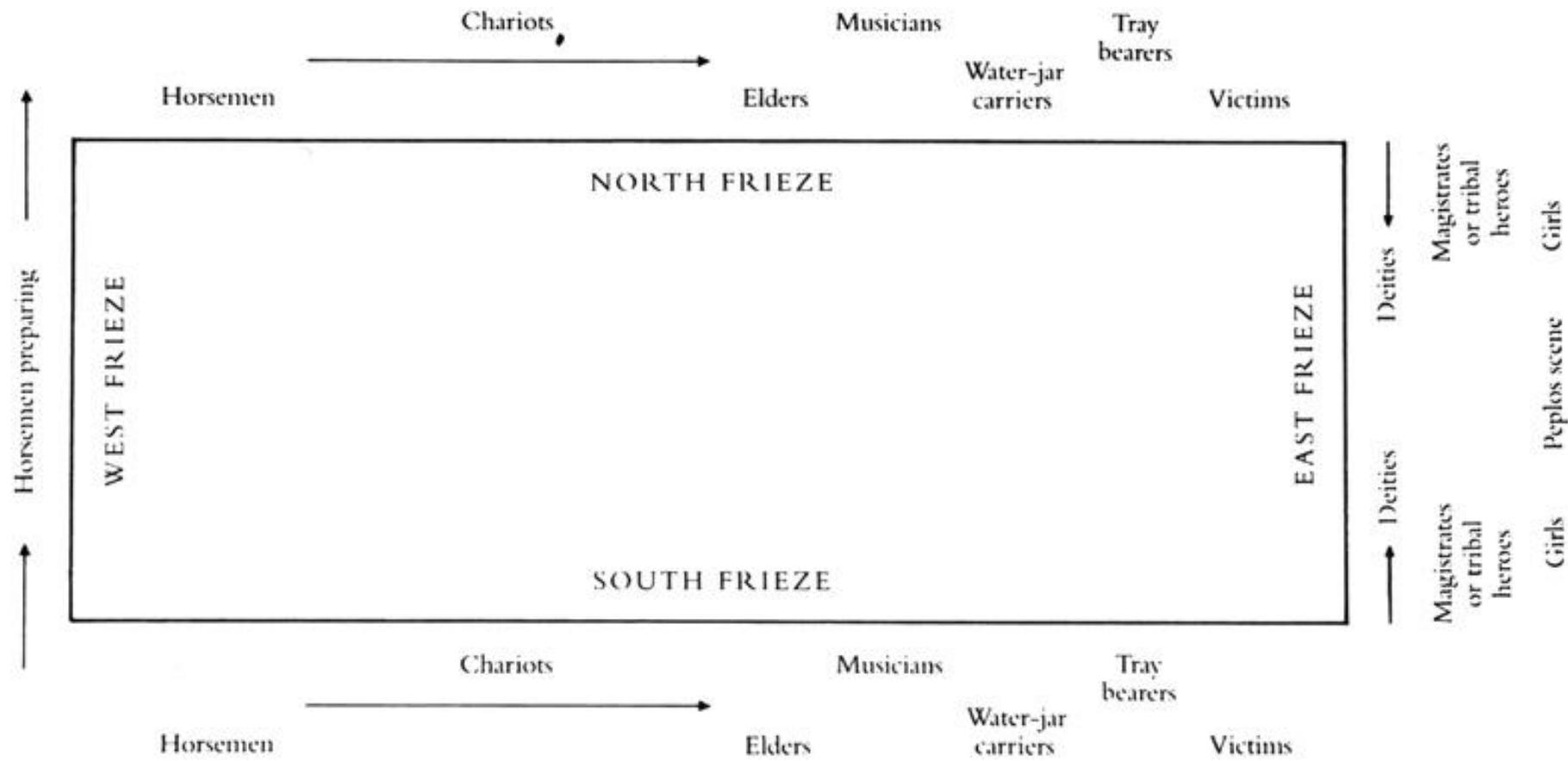
Partenon, friz sa panatenejskim svečanostima
predstavljen oko cele

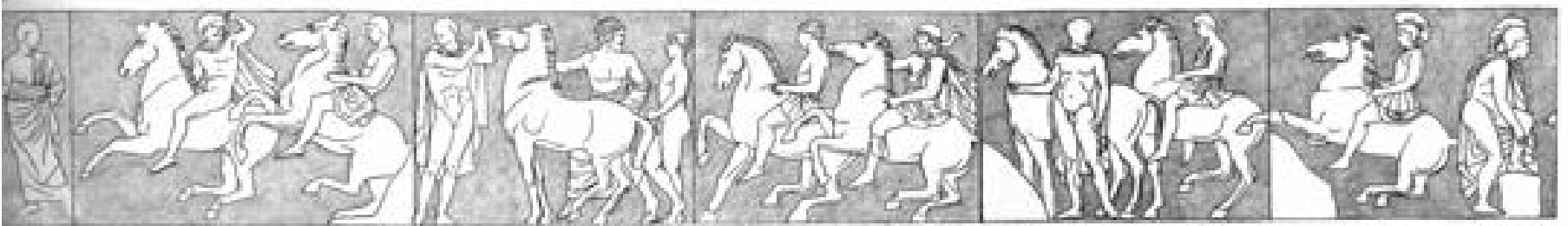
Partenon, friz sa panatenejskim svečanostima
predstavljen oko cele

Partenon, friz sa panatenejskim svečanostima
predstavljen oko cele

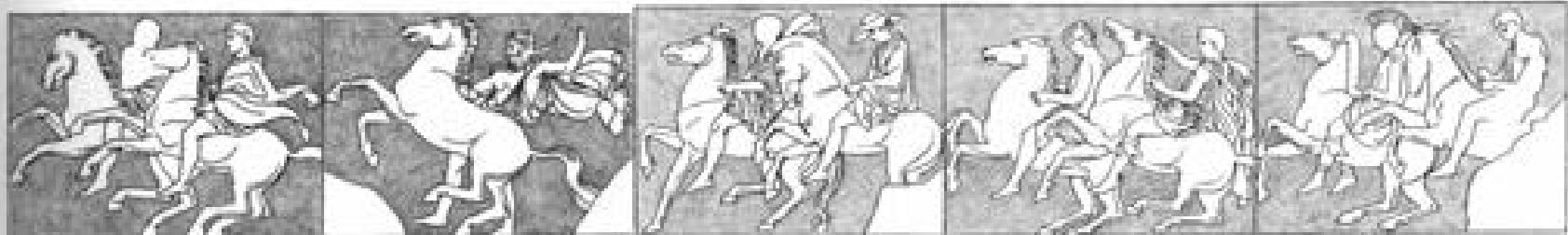

Partenon, friz sa panatenejskim svečanostima predstavljen oko cele

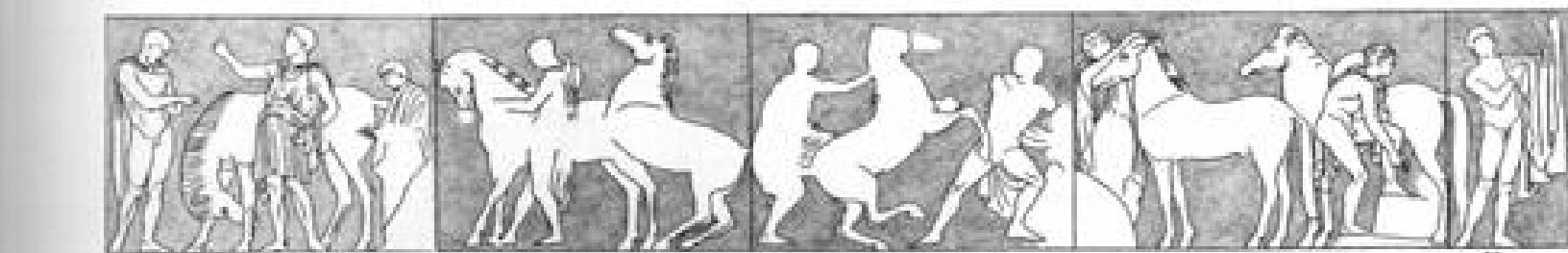
1

10

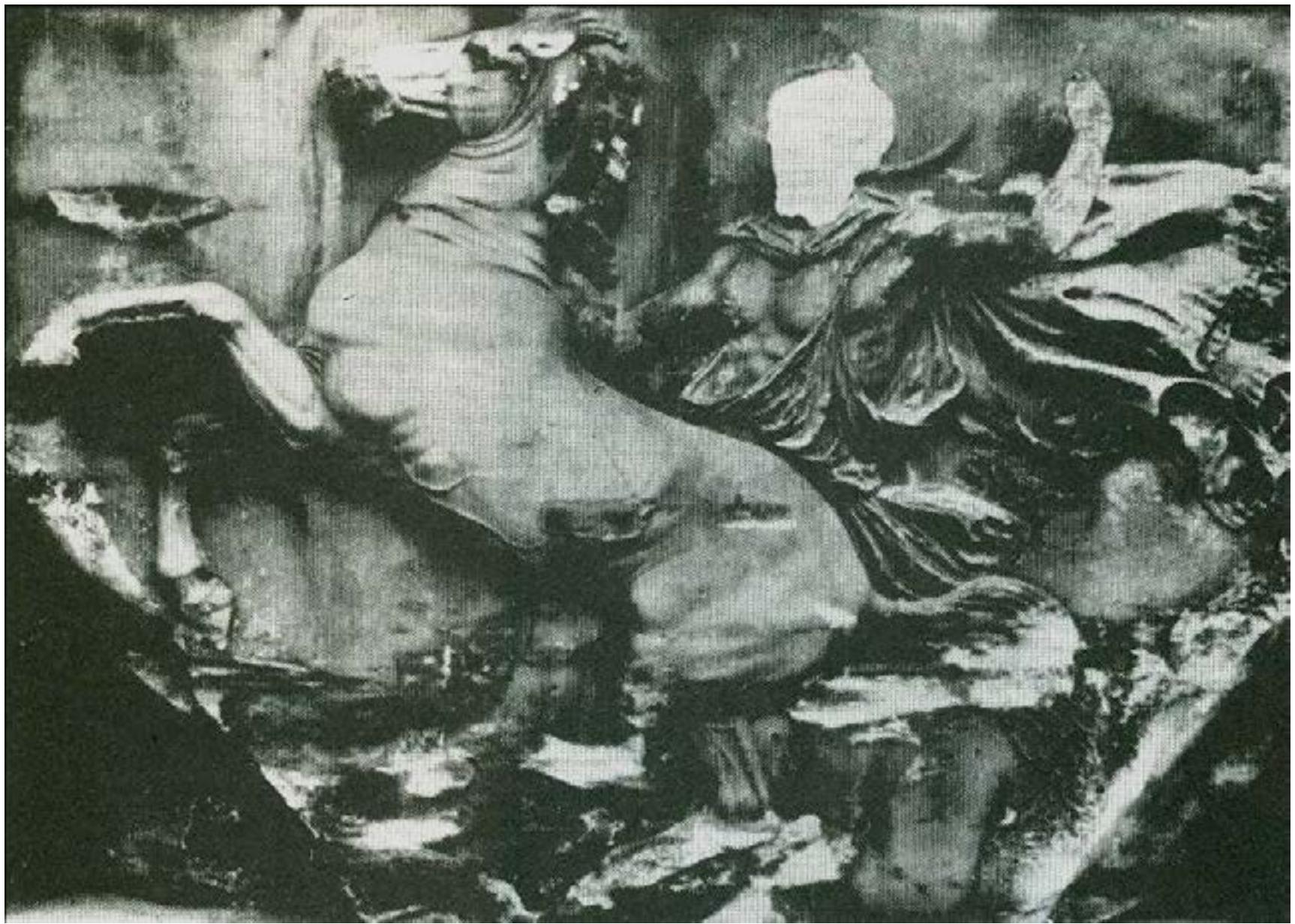

15

20

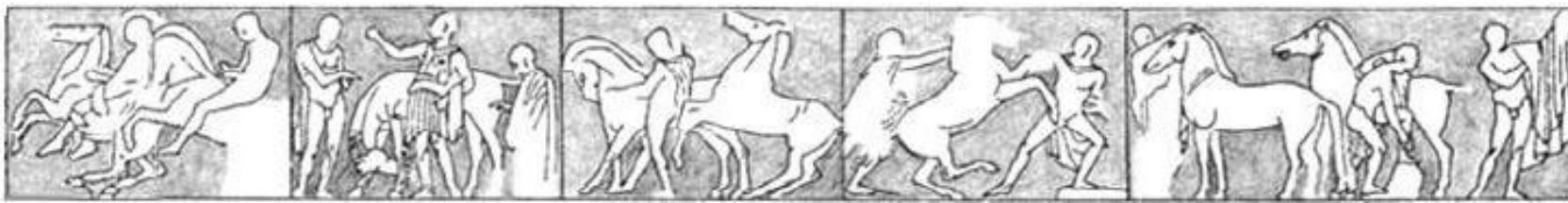

Partenon, zapadni friz sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, zapadna strana

North-west
corner of
Parthenon

South-west
corner of
Parthenon

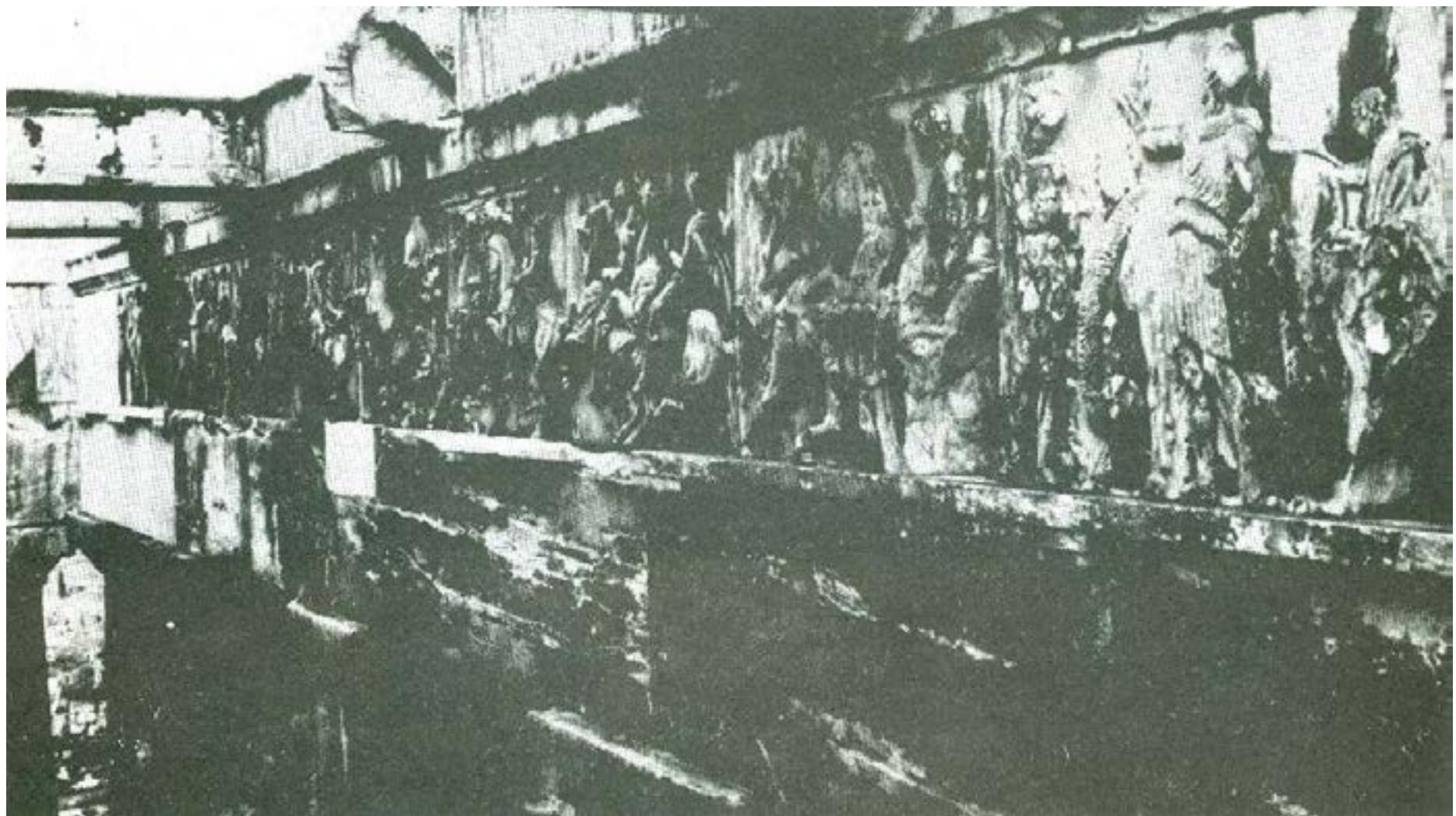
Partenon, zapadni friz sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, zapadna strana

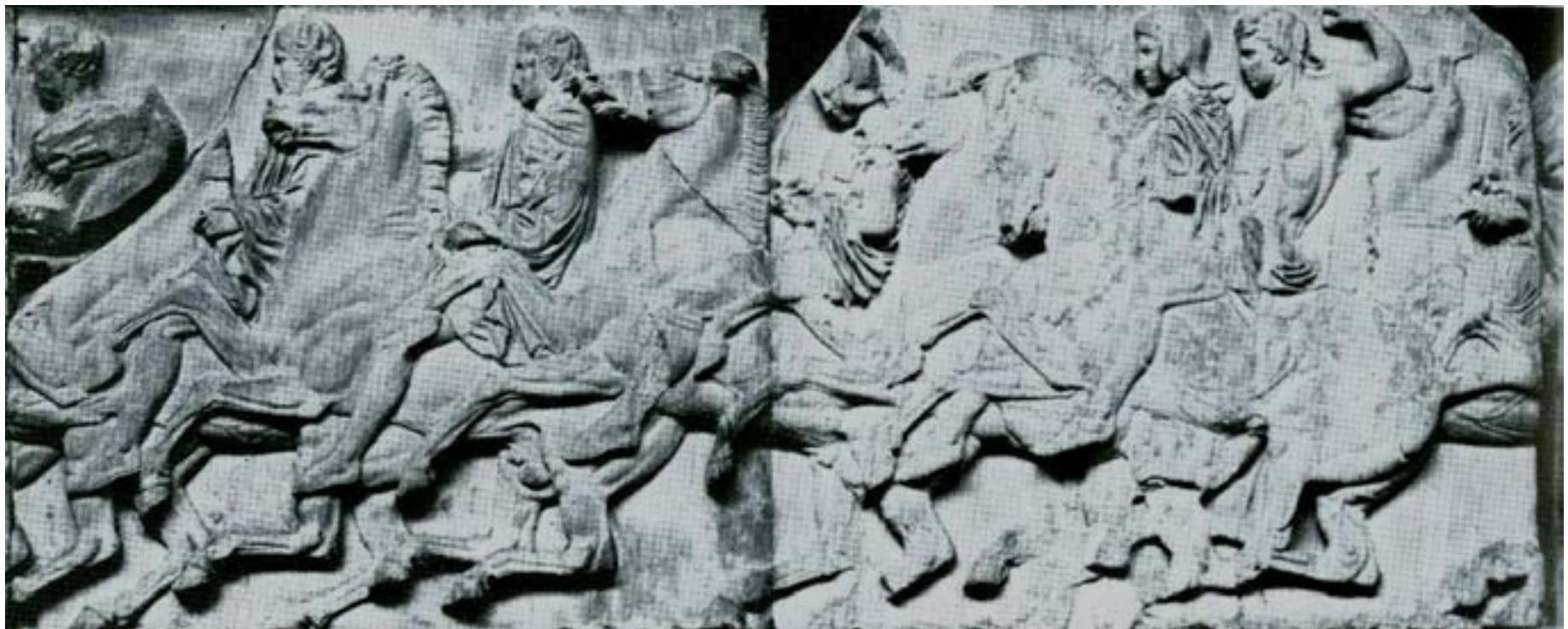
Partenon, istočni deo severnog friza sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, severna strana

Partenon, friz, severna strana

Partenon, friz, severna strana

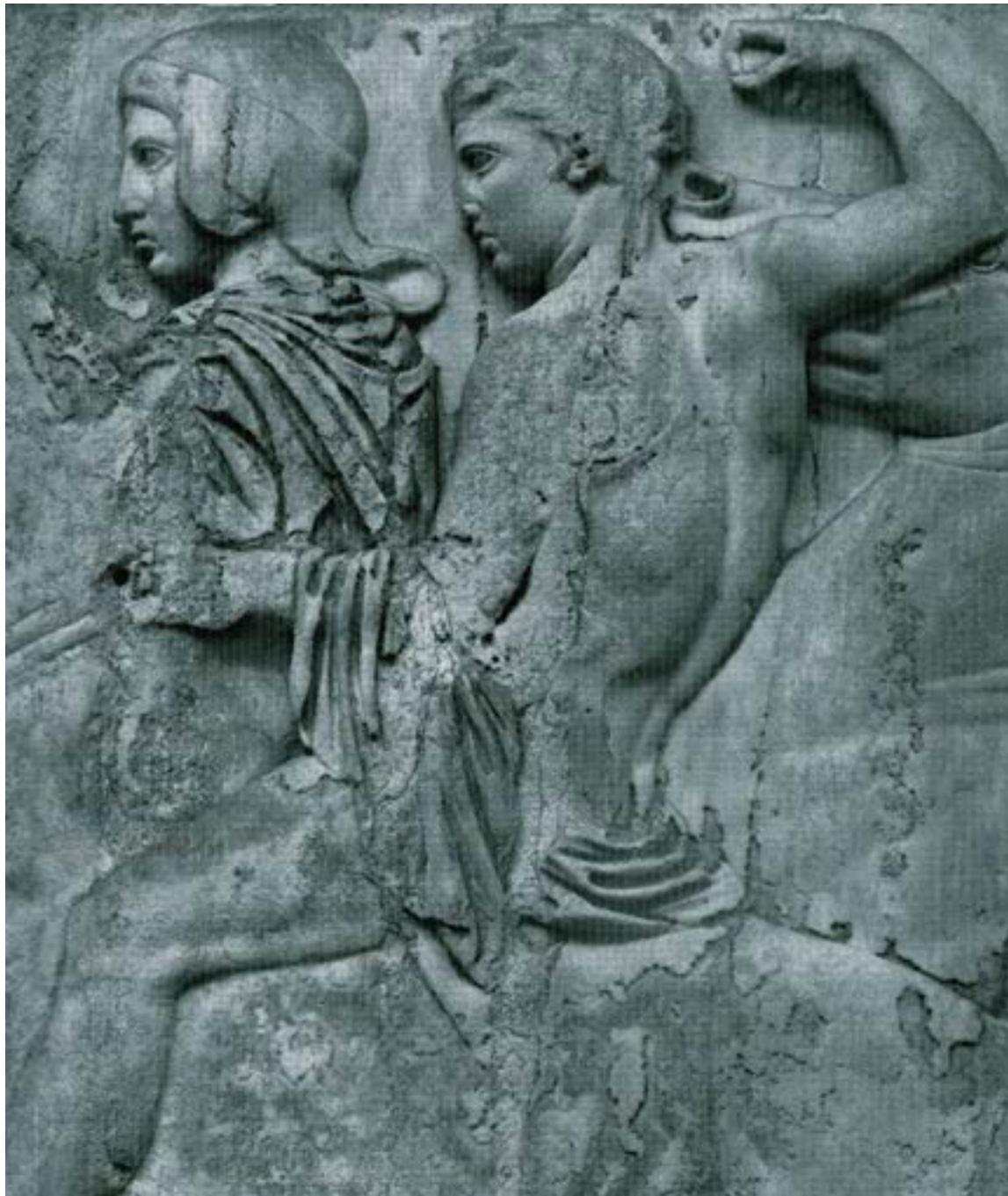

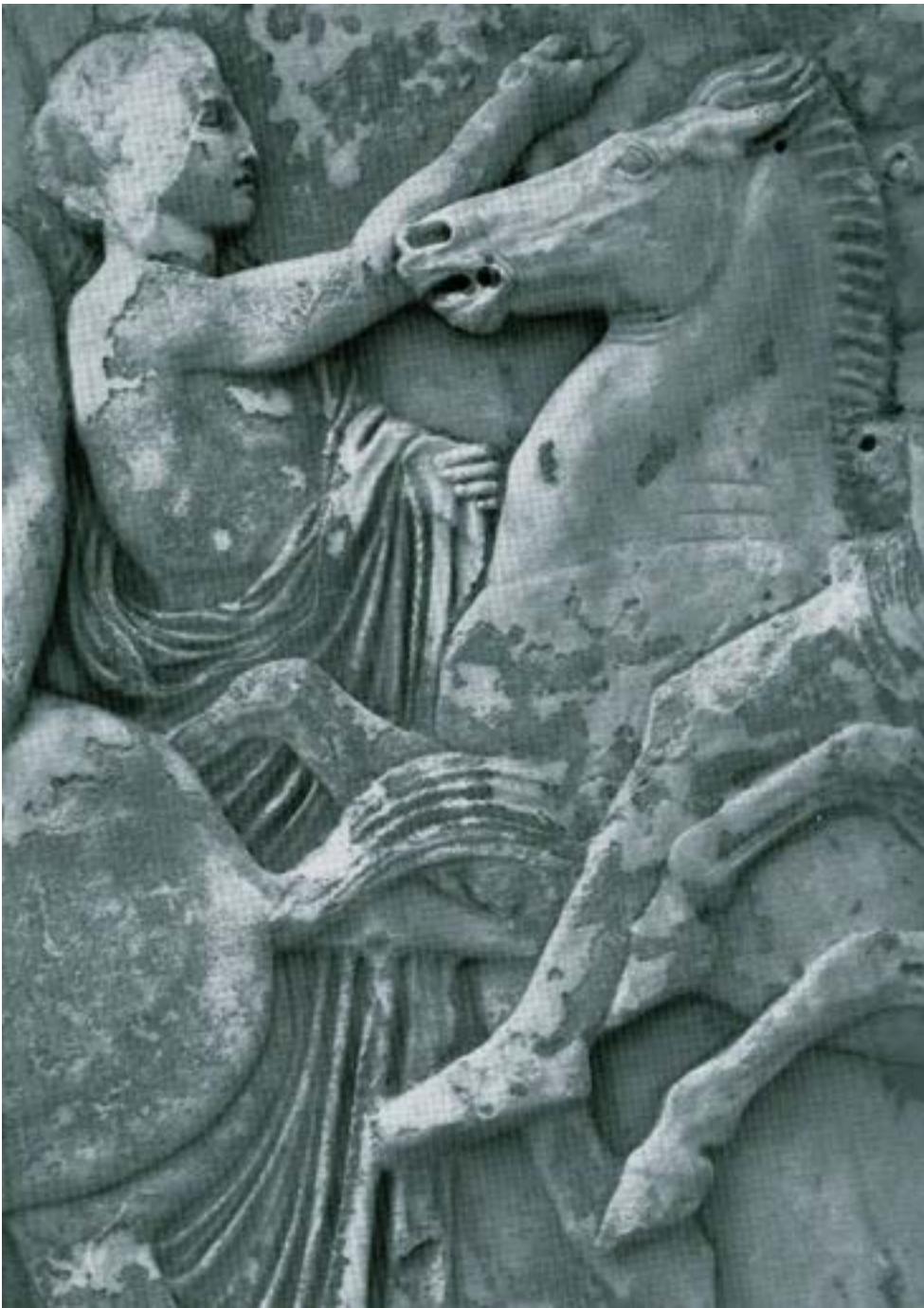
Partenon, friz, severna strana

Partenon, friz, severna strana

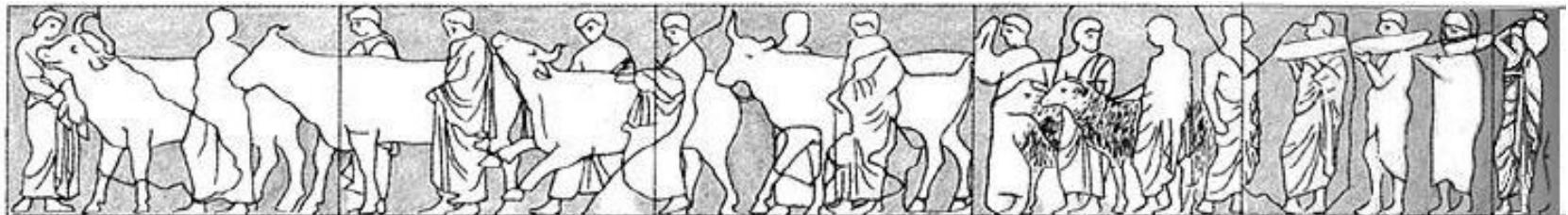
Partenon,
friz,
severna strana,
detalj

Partenon,
friz,
severna strana,
detalj

North-east
corner of
Parthenon

Centre-north
of frieze

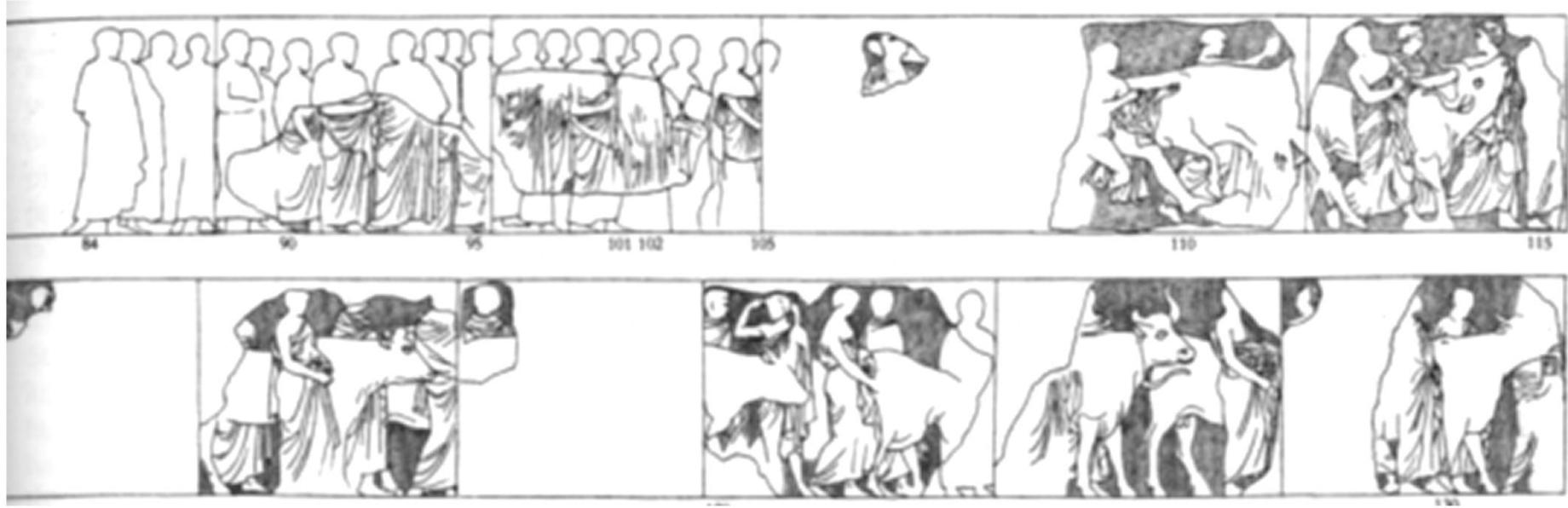
Partenon, istočni deo severnog friza sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, severna strana

Partenon,
friz,
severna strana,
detalj

Partenon, deo južnog friza sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, južna strana

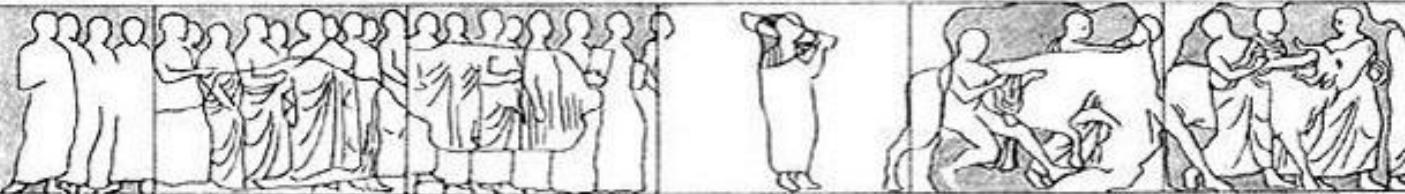

Partenon, friz, južna strana

Partenon, friz, južna strana,
Vođenje žrtvenih životnja

Towards
South-west
corner of
Parthenon

South-east
corner of
Parthenon

Partenon, deo južnog friza sa panatenejskim svečanostima

Partenon,
friz,
južna strana,
datalj

South-east
corner
of
Parthenon

Demeter Ares Nike Hera Zeus ————— Peplos group ————— Athena Hephaistos Poseidon Apollo Artemis

Aphrodite Eros

North-east
corner
of
Parthenon

Partenon, istočni friz sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi .

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi .

Partenon, friz, istočna strana, olimpski bogovi, detalj

Partenon,
friz,
istočna strana,
olimpski bogovi,
detalj

Partenon, istočni friz sa panatenejskim svečanostima

Partenon, friz, istočna strana,
Ergastine nose peplos

Partenon, friz, istočna strana,
Ergastine nose peplos

Partenon,
friz,
istočna
strana,
ergastine

Partenon,
friz,
istočna
strana,
ergastine

Partenon, friz, istočna strana, ergastine

Partenon, friz, istočna strana, ergastine